

1. INFORMACE O ŠVP A IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE ŠKOLY

1.1 Identifikační údaje školy

Název: Základní škola Sulice, příspěvková organizace

Školní 343

251 68 Sulice – Želivec

Právní forma: příspěvková organizace, IČO: 712 94 554, IZO: 181 077 116

REDIZO: 691 009 201

Délka studia 9 let, základní dosažené vzdělání, RVP ZV

Ředitel školy: Mgr. Josef Kabele, DiS

Zřizovatel: Obec Sulice, Sulická 155, 251 68 Sulice, tel.: 724 192 177

e-mail: info@obecsulice.cz

Kontakty:

recepce tel: +420 315 559 637, Mgr. Josef Kabele, DiS, tel.: 702 129 127

e-mail: reditel@zssulice.cz, datová schránka: 4c8zjuh

www.zssulice.cz

ŠVP schválen dne: 16.9.2021

na období: od 1. září 2021

podpis: .....

Mgr. Josef Kabele, DiS, ředitel školy

Schváleno školskou radou dne: 16.9.2021

.....

1.2 Informace o ŠVP

Tento školní vzdělávací program je zpracováván v souladu s RVP ZV podle stanovené struktury pro celé období základního vzdělávání. Zajišťuje rovnoprávný přístup k základnímu vzdělávání pro všechny žáky s povinností školní docházky a přihlíží k jejich vzdělávacím potřebám a možnostem. Umožňuje realizaci diferencovaného a individualizovaného vyučování pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami i pro žáky nadané a mimořádně nadané.

Vytváří předpoklady pro realizaci vzdělávacího obsahu s ohledem na věkové zvláštnosti žáků a jejich individuální předpoklady, a tím pro postupné utváření a rozvíjení klíčových kompetencí.

Vede k naplňování cílů základního vzdělávání stanovením výchovných a vzdělávacích strategií na úrovni školy a k naplňování cílového zaměření vzdělávacích oblastí stanovením výchovných a vzdělávacích strategií na úrovni vyučovacích předmětů. Je zpracován tak, aby umožňoval učitelům rozvíjet tvořivý styl práce a neomezoval je při uplatnění případných časových i metodických odlišností, které vycházejí z konkrétních potřeb žáků a ze zkušeností učitelů s efektivními způsoby výuky.

Ředitel školy odpovídá za zpracování ŠVP v souladu s RVP ZV, jeho vyhodnocování a případné úpravy. ŠVP vydává ředitel školy. Forma vydání úprav a změn je v pravomoci ředitele školy. Úpravy lze například vydat v dodatku k ŠVP, nebo lze vydat upravený ŠVP se zapracovanými změnami nebo ŠVP nový.

Koordinátorem ŠVP je člen pedagogického sboru-zástupkyně ředitele školy. Na samotné přípravě ŠVP, jeho následném vyhodnocování a případných úpravách se podílejí všichni učitelé školy, kteří jsou spoluodpovědní za realizaci jednotlivých částí ŠVP v podmínkách školy.

Vyhodnocování probíhá v souladu rozsahu a obsahu výuky s učebními osnovami v ŠVP, v souladu formulovaných a využívaných výchovných a vzdělávacích strategií i vyhodnocování dosahovaných výsledků každého žáka ve vztahu k učebním osnovám. K návrhu ŠVP i k následnému uskutečňování vzdělávání podle tohoto programu se vyjadřuje školská rada.

ŠVP je součástí povinné dokumentace školy.

ŠVP je zpřístupněn veřejnosti, aby se každý zájemce měl možnost seznámit s jeho obsahem, aby do něj mohl každý zájemce nahlížet a pořizovat si z něj opisy a výpisy, popřípadě požádat o kopii.

2. CHARAKTERISTIKA A ZAMĚŘENÍ ŠKOLY

2.1 Velikost a úplnost školy

Škola s devítiletou docházkou zajišťuje všechny podmínky pro vzdělávání žáků, a to jak prostorové, materiální, bezpečnostní, hygienické, psychosociální, tak i personální.

Provoz školy se daří díky podpoře zřizovatele – obci Sulice – bezproblémově nejen udržovat, ale hlavně rozšiřovat. Škola je průběžně kapacitně upravována, modernizována, vybavována pomůckami pro jednotlivé předměty.

2.2 Vybavení a podmínky školy (prostorové, technické a materiální, hygienické a psychosociální podmínky)

- **Prostorové vybavení**

Prostorově je škola rozložena do tří nadzemních podlaží s celkovým počtem 16 učeben. V hlavní budově je i jídelna a výdejna stravy, prostory pro školní družinu. Na hlavní budovu navazuje tělocvična. Škola disponuje i venkovní učebnou. Škola je bezbariérová. Ke sportovnímu vzdělávání a pohybové relaxaci je k dispozici hřiště s umělým povrchem.

Škola má univerzální učebny používané z kapacitních důvodů i jako kmenové vybavené víceúčelovým a funkčním zařízením a podle potřeby digitální technikou a připojením k internetu a speciální učebny a prostory (v souladu se vzdělávacím obsahem školy) – 2 dvě jazykové, informatické, fyzikální, chemické, přírodopisné, zeměpisné, pro hudební, výtvarnou a řemeslnou výchovu, klub, tělocvičnu vybavené speciálním nábytkem, (laboratorními) přístroji, nástroji, materiálem a pomůckami, audiovizuální multimediální technikou, podle potřeby digitální technikou a připojením k internetu. Tělovýchovné prostory (venkovní i vnitřní) vybavené bezpečným povrchem, nářadím a náčiním. Pracovní prostory (dílny, pozemky pro zahradnickou činnost) vybavené vhodnými přístroji, nářadím.

Prostorové uspořádání třídy a pracovního místa respektující nároky na žáka i se speciálními vzdělávacími potřebami

Prostory pro uložení pomůcek a přípravnou práci učitele (kabinety) vybavené odpovídajícím úložným nábytkem a pomůckami pro výuku v jednotlivých vzdělávacích oblastech, připojením k internetu a vhodným zařízením pro přípravu učitele a jeho odpočinek

Studijní zóny pro aktivní využití volného času (další studium a sebevzdělávání žáků i učitelů) s připojením k internetu – knihovnu a klub, informační a komunikační multimediální centrum.

Pracovní a relaxační prostory, prostory pro nenáročnou pohybovou aktivitu – pro společnou i individuální tvořivou činnost a pro společnou či individuální relaxaci (pro žáky i učitele)

Škola nemá vnitřní prostor pro hromadné setkávání žáků celé školy či většího počtu tříd (sály, auly, výstavní prostory či jiné prostory tomu přizpůsobené). K tomuto účelu slouží buď tělocvična, jídelna, či venkovní prostory na pozemku a v těsné blízkosti školy.

Škola disponuje i prostory pro zájmovou činnost po vyučování (družiny, kluby) vybavené pracovním a odpočinkovým nábytkem, pomůckami pro aktivní i pasivní relaxaci a pro učební prostory. Prostorově omezené je odkládání oděvu a obuvi (šatny). Vyřešený je prostor pro převlékání žáků před tělesnou výchovou a po ní v počtu, který odpovídá počtu cvičišť, návaznému střídání žáků, oddělené činnosti chlapců a děvčat, prostory pro osobní hygienu žáků a učitelů – WC a umývárny vybavené dostatečným počtem hygienických zařízení odpovídajících fyziologickým potřebám daného věku a příslušným normám. Škola má kapacitně dostatečné prostory pro společné stravování k tomuto účelu náležitě vybavené a respektující hygienické normy a věkové zvláštnosti žáků. Součástí školy jsou i prostory určené k ošetření úrazu a ke krátkodobému pobytu zraněného, popřípadě k poskytnutí další pomoci při zdravotních problémech. Škola nedisponuje oddělenou místností vyčleněnou pouze pro izolaci nakažených. V době epidemiologicky nepříznivých situací pak využívá klub.

Škola nemá extra vyčleněny prostory pro školní poradenské pracoviště.

Součástí školních prostor jsou další pomocné prostory pro zajištění chodu školy (výdejna stravy, místnosti pro nepedagogické zaměstnance, sklady, prostory pro třídění odpadu).

- **Technické a materiální vybavení**

Škola používá certifikované učebnice, didaktické pomůcky, informační a komunikační techniku digitální technologie s připojením k internetu a další potřeby a pomůcky (např. pomůcky pro tělesnou výchovu, pracovní vyučování, hudební a výtvarnou výchovu) umožňující efektivní vyučování a podporující aktivitu a tvořivost žáků.

Speciální učebnice, kompenzační a jiné pomůcky, které jsou nezbytné pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných a mimořádně nadaných.

Materiální vybavení je na velmi vysoké úrovni – v každé třídě je osazena interaktivní tabule nebo display. Vyučující disponují notebooky. Škola žádá, je-li možnost, o poskytnutí dotací na modernizaci prostor, vybavení a pomůcek. Výraznou podporu má škola na tomto poli od zřizovatele – obce Sulice.

- **Hygienické a psychosociální podmínky**

Jsou v souladu s podmínkami uvedenými v RVP:

Hygienické podmínky:

- vhodná struktura pracovního a odpočinkového režimu žáků a učitelů s dostatkem relaxace a aktivního pohybu
- vhodný režim vyučování respektující hygienu učení a věk žáků. Hygienická zařízení jsou nadstandardně vybavena. K psychohygieně slouží i sedací koutky a místa ve třídách a na chodbách.
- vhodný stravovací a pitný režim (podle věkových a individuálních potřeb žáků) zdravé prostředí učeben a ostatních prostorů školy – podle platných norem (odpovídající světlo, teplo, bezhlučnost, čistota, větrání, velikost sedacího a pracovního nábytku, hygienické vybavení prostorů)
- dodržování zákazu kouření, pití alkoholu a požívání jiných škodlivin v budově a areálu školy
- ochrana žáků před úrazy; výrazné označení všech nebezpečných předmětů a částí využívaných prostorů; pravidelná kontrola zařízení z hlediska jejich bezpečnosti
- dostupnost prostředků první pomoci, kontaktů na lékaře či jiné speciální služby, praktická dovednost učitelů poskytovat první pomoc.

Psychosociální podmínky:

- vytváření přátelského prostředí, podmínek pro zdravé učení a otevřené partnerství jak mezi žáky a učiteli, tak mezi učiteli a vedením školy
- vzdělávání propojené v přiměřené míře s každodenním životem, přiměřenost vzdělávání věku a motivující hodnocení – respekt k individualitě žáků, hodnocení v souladu s jejich individuálními možnostmi a dosaženým pokrokem, dostatek zpětné vazby, tolerantnost k chybám – příznivé sociální klima – posilování vzájemné úcty, tolerance, uznání, empatie, spolupráce a pomoc druhému, sounáležitost se třídou, školou
- ochrana žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy
- spoluúčast žáků na vzdělávání a životě školy, která přechází do modelu demokratického společenství – budování komunity na principech svobody, odpovědnosti, stability společných pravidel, spravedlnosti, spolupráce
- včasná informovanost žáků a zákonných zástupců žáků o dění uvnitř školy i mimo ni.

2.3 Personální podmínky. (Charakteristika pedagogického a provozního sboru – velikost sboru, kvalifikovanost)

Výchova a vzdělávání jsou zajišťovány průměrně 30 pedagogickými pracovníky školy a školní družiny. Učitelé si průběžně zvyšují svoji kvalifikaci a navzájem sdílejí zkušenosti, ať již v rámci projektů, nebo při mimoškolních akcích. Pedagogové se účastnili Projektu Centra kolegiální podpory, který je určený pedagogům nejen sulické školy, ale školám v regionu. Projekt pomáhá vytvořit síť škol regionu, které spolupracují v oblasti společného vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Taková centra kolegiální podpory (CKP) s sebou nesou propojení pedagogických pracovníků několika škol – společně se vzdělávají, vyměňují si zkušenosti, poznatky a praktické metodické materiály. Vzdělávání pedagogů je uskutečňováno i pomocí dotačních programů. (Výměna zkušeností pedagogů v zahraničí. Tandemová výuka)

Technický provoz je zajišťován hospodářkou školy a dalšími průměrně 8 pracovníky (školník, výdejkyň stravy, uklízečky, recepční).

2.4 Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce, vzdělávací aktivity

Školní vzdělávací program, včetně plánu učebního a tematického, výchovné a vzdělávací strategie přihlížejí k základní orientaci školy, kdy po vyhodnocení místních podmínek a struktury žáků bylo vybráno optimální zaměření na environmentální výchovu. Ekologie a přírodní vědy jsou žákům, vzhledem k umístění školy, nejen blízké, ale mají v sobě další pozitivní faktor. A to v oblasti dalšího uplatnění našich studentů. Potřeby současného trhu práce jsou podstatně vyšší u technického zaměření než u humanitního. Z tohoto důvodu jsme se zapojili i do projektu **EKOŠKOLA**. Jednoduchá, ale vysoce funkční metodika 7 kroků pomáhá žákům, učitelům i rodičům, aby se stali nositeli pozitivních změn ve své škole a obci. Program Ekoškola v České republice probíhá pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Ekoškola pomáhá studentům stát se aktivními občany v jejich vlastní škole. Školám přináší zlepšené životní prostředí a finanční úspory. Novou aktivitu je i propojení českých a španělských škol pro získávání evropských a globálních zkušeností žáky i pedagogy při výuce i volnočasových aktivitách – jazykových kroužcích.

Dalším z projektu je projekt **Škola v pohodě**, který je orientován na zlepšení kvality vzdělávání a výsledků žáků v klíčových kompetencích.

Recyklujeme a pomáháme uklízet svět je další běžící projekt zaměřený na environmentální tematiku.

Šablony Jsou určeny pro pomoc žákům sociálně znevýhodněným nebo ohroženým školním neúspěchem. Rozšíření kompetencí pedagogů-DVPP.

Jazyková oblast je realizována výukou anglického jazyka již od 1. ročníku. Výuka cizích jazyků je posílena formou metody integrace do ostatních předmětů (CLIL), poznávacích výjezdů a pobytů v zahraničí, působením rodilého mluvčího na škole. Jazyková výuka se promítá do projektu "Spaní ve škole". Na 1. stupni se jedná spíše o pohádkové pojetí, na 2. stupni již převládá jazykový faktor ve formě promítání filmů v angličtině, případně němčině, španělštině.

Klíčové kompetence žáků jsou rozvíjeny pravidelným vyučováním mimo budovu školy a aktivitami a projekty – exkurzemi, vícedenními pobyty v přírodě (včetně lyžařských výjezdů, bruslením, plaveckým výcvikem a dalšími aktivitami ve spolupráci se zřizovatelem), kulturními a sportovními projekty a projekty v oblasti přírodních věd. Více je také uvedeno v bodu primární prevence, např. aktivity jako jsou: přespávání ve škole, týmové a sportovní hry s TU a dalšími pedagogy, lyžování, sáňkování, sportovní dny, , přivítání prvňáčků, slavnostní rozloučení devátých ročníků se školou, projekty etické výchovy, projekty komunitního života ve spolupráci se zřizovatelem, zahradní slavnost pro děti, rodiče a zaměstnance školy.

Zařazeny jsou i odborné přednášky a besedy, které se setkaly již dříve s pozitivním ohlasem žáků (např. s psychology, lékaři). V rámci IZS spolupráce s hasiči, zdraotníky (besedy) Žáci jsou postupně informováni o nebezpečích, která mohou nastat. Nacvičována je i evakuace. Do výuky je zařazena dopravní výchova tak, aby žák zvládal základní pravidla silničního provozu v roli chodce a cestujícího v hromadných dopravních prostředcích, aby se jimi řídil. Žáci učí přecházet vozovku (modelové situace) a chovat se v dopravních prostředcích. Poznávají dopravní značky a akustické signály dopravního zařízení, znát povinné vybavení cyklisty a jízdního kola. Dále aktivně uplatňují pravidla silničního provozu pro cyklisty.

Odborné znalosti si žáci rozšiřují při exkurzích u subjektů zajišťujících popularizaci vědy a vzdělávacích subjektů (observatoř, planetárium, muzeum, ústavy AV ČR apod.) Do výuky jsou i zváni odborníci z praxe, kteří předávají zkušenosti formou přednášek, besed, praktických ukázek.

2.5 Spolupráce a komunikace s rodiči a jinými subjekty (školskou radou, školskými poradenskými zařízeními)

Primárním kontaktem pro rodiče žáků jsou třídní učitelky jejich dětí. Své dotazy a podněty osobně komunikují, případně zasílají e-mailem na ni.

Třídní učitelka dotazy a podněty řeší obratem, případně je konzultuje s vedením školy. Schůzky pracovníků školy jsou průběžně vyvěšovány na nástěnce ve sborovně v týdenním plánu.

Pokud rodič na svůj dotaz nedostane od své třídní učitelky uspokojivou odpověď, kontaktuje s dotazem ředitele školy na kontaktech uvedených na internetových stránkách školy, případně lze kdykoli po předchozí domluvě navštívit školu.

Pokud rodič na svůj dotaz nedostane uspokojivou odpověď ani od ředitele školy, kontaktuje s dotazem zástupce rodičů ve školské radě – kontakt je uvedený na internetových stránkách školy. Školská rada se setkává minimálně dvakrát do roka. Zápisy ze zasedání školské rady a pravomoci školské rady jsou uvedeny v jednacím řádu školské rady umístěném na internetových stránkách školy.

Internetové stránky školy www.zssulice.cz jsou pravidelně aktualizovány.

Žáky, rodiče a příznivce školy informuje o dění ve škole časopis Suličnick.

Přispěvateli jsou žáci i pedagogové.

O školních záležitostech, týkajících se chodu školy, informuje rodiče ředitel školy právě formou webových stránek. Třídní učitelky publikují záležitosti a aktuality na webových stránkách školy v sekci "Třídy". O školních a třídních záležitostech informuje třídní učitelka rodiče na pravidelných třídních schůzkách. Důležitým komunikačním kanálem jsou i Bakaláři.

Ochrana osobních údajů žáků i rodičů se řídí platnou legislativou. Škola spolupracuje s pověřencem GDPR.

3. POJETÍ VZDĚLÁVÁNÍ, SYSTÉM PÉČE A PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI, PORADENSKÉ SLUŽBY ŠKOLY A PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

Žákem se speciálními vzdělávacími potřebami je žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření.

3.1 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se řídí vyhláškou č. 27/2016 Sb. ze dne 21. ledna 2016 o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění vyhlášky č. 270/2017 Sb., vyhlášky č. 416/2017 Sb. a, vyhlášky č. 244/2018 Sb. a vyhlášky č. 196/2019 Sb.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů.

Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory (PLPP).

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ. Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví Příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Pedagogové přizpůsobují své vzdělávací strategie na základě stanovených podpůrných opatření.

Plán pedagogické podpory zpracuje škola, nepostačuje – li samotné zohlednění individuálních vzdělávacích potřeb žáka při vzdělávání. Plán pedagogické podpory zahrnuje zejména popis obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb žáka, podpůrná opatření prvního stupně, stanovení cílů podpory a způsobu vyhodnocování naplňování plánu. Plán pedagogické podpory škola průběžně aktualizuje v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Poskytování podpůrných opatření prvního stupně škola průběžně vyhodnocuje. Nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření poskytovaných na základě plánu pedagogické podpory škola vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Není-li tomu tak, doporučí škola zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení. Do doby zahájení poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně na základě doporučení školského poradenského zařízení poskytuje škola podpůrná opatření prvního stupně na základě plánu pedagogické podpory.

Škola ve spolupráci se školským poradenským zařízením, žákem a zákonným zástupcem žáka průběžně vyhodnocuje poskytování podpůrného opatření. Školské poradenské zařízení vyhodnotí poskytování podpůrných opatření ve lhůtě jím stanovené, nejdéle však do 1 roku od vydání doporučení. V případě vyhodnocení individuálního vzdělávacího plánu se uplatní § 4 odst. 2. zmiňované vyhlášky. V případě vyhodnocení doporučení k využití asistenta

pedagoga, tlumočnicka českého znakového jazyka nebo přepisovatele pro neslyšící školské poradenské zařízení vždy posoudí také, zda rozsah hodin doporučeného podpůrného opatření odpovídá potřebám žáka. Shledá-li škola, že podpůrná opatření nejsou dostačující nebo nevedou k naplňování vzdělávacích možností a potřeb žáka, bezodkladně doporučí zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení.

Podpůrná opatření prvního stupně – obecně Podpůrná opatření prvního stupně slouží ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka (např. pomalejší tempo práce, drobné obtíže ve čtení, psaní, počítání, problémy se zapomínáním, drobné obtíže v koncentraci pozornosti atd.), u nichž je možné prostřednictvím mírných úprav v režimu školní výuky a domácí přípravy dosáhnout zlepšení; zahrnují také podporu žáků z důvodů akcelerovaného vývoje školních dovedností. Úpravy ve vzdělávání žáka navrhují pedagogičtí pracovníci, přitom spolupracují s pedagogickým pracovníkem poskytujícím poradenské služby ve škole (dále jen „poradenský pracovník školy“) a zákonným zástupcem žáka. Obtíže žáka jsou dále vyvolané zejména aktuálně nepříznivým zdravotním nebo psychickým stavem, případně se jedná o dlouhodobé problémy malého rozsahu a intenzity. Škola zohledňuje sociální status, vztahovou síť žáka a jeho sociální a rodinné prostředí. předpisů. Prostředky pedagogické podpory žáka jsou ve formě zejména didaktické úpravy průběhu vyučování a práce s učivem. Poskytování poradenské pomoci ve škole zajišťují zejména poradenští pracovníci školy: školní metodik prevence se věnuje péči o žáky s rizikovým chováním a prevenci rizikového chování, výchovný poradce se věnuje podpoře žáků a pedagogických pracovníků při vzdělávání žáků s potřebou uplatňování podpůrných opatření, školní speciální pedagog, tak se podílí na poskytování poradenských služeb i realizaci předmětu speciálně pedagogické péče. Poradenský pracovník školy spolupracuje s dalšími pedagogickými pracovníky, zejména s třídními učiteli, a zajišťuje pravidelnou komunikaci se zákonným zástupcem žáka. Pravidelně komunikuje se školskými poradenskými zařízeními, která zajišťují návrhy podpůrných opatření a podílejí se na jejich realizaci ve školách. Školy a školská zařízení, která se podílejí na vzdělávání žáka, postupují za účelem jeho podpory ve vzájemné součinnosti.

Podpora používá těchto pilířů:

- Metody výuky
- Úpravy obsahu a výstupů vzdělávání
- Organizace výuky
- Různé formy hodnocení

- Kompenzační a výukové pomůcky, IT, software vybavení, speciální učebnice
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření se řídí RVP, kde je konkretizována.

Vodítkem pro případné úpravy výstupů přizpůsobeného vzdělávacího plánu (PVP) pro žáka na základě doporučení školského poradenského zařízení a Žádosti zákonného zástupce žáka jsou doporučené upravené výstupy RVP (Rámcového vzdělávacího programu). Tyto RVP výstupy určují cílovou úroveň, kterou lze s využitím podpůrných opatření případně překročit. Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně je ŠVP podkladem pro zpracování PVP

Pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně podkladem pro tvorbu IVP.

Školní poradenské pracoviště naší školy je tvořeno výchovným poradcem, který zároveň koordinuje jeho činnost, dále školním speciálním pedagogem a externí psychologem. Výchovný poradce je pedagogickým pracovníkem, který je pověřen spoluprací se školským poradenským zařízením. Podpůrná opatření realizuje škola a školské zařízení s podporou metodiky prevence a výchovný poradce v součinnosti s třídním učitelem, učitelem příslušného předmětu a asistentem pedagoga.

Spoluprací výše zmiňovaných se stanoví pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PVP a pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování.

Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení na základě plánu pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ.

Pro úspěšné vzdělávání těchto žáků je potřebné zabezpečit (případně umožnit) uplatňování principu diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu při organizaci činností a při stanovování obsahu, forem i metod výuky.

Plán pedagogické podpory je podpůrné opatření pro první stupeň podpory, závazný dokument napomáhající zajištění podpůrných opatření u žáka. Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory zejména:

a) v oblasti metod výuky:

- respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků

- metody a formy práce, které umožní častější kontrolu a poskytování zpětné vazby žákovi
- důraz na logickou provázanost a smysluplnost vzdělávacího obsahu
- respektování pracovního tempa žáků a poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolů

b) v oblasti organizace výuky:

- střídání forem a činností během výuky
- u mladších žáků využívání skupinové výuky
- postupný přechod k systému kooperativní výuky
- v případě doporučení může být pro žáka vložena do vyučovací hodiny krátká přestávka

c) další možnosti přístupu

- případné prodloužení základního vzdělávání na deset ročníků
- formativní hodnocení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- spolupráci se zákonnými zástupci žáka, školskými poradenskými zařízeními a odbornými

pracovníky školního poradenského pracoviště, v případě potřeby spolupráci s odborníky mimo oblast školství

Účelem podpory vzdělávání těchto žáků je plné zapojení a maximální využití vzdělávacího potenciálu každého žáka s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti. Pedagog tomu přizpůsobuje své vzdělávací strategie na základě stanovených podpůrných opatření.

Výchova vzdělávání všech žáků je doplněna realizací programů zaměřených na prevenci sociálně patologických jevů, doplněných různorodými akcemi napříč školou (od drobných mezitřídních projektů, přes komunitní setkávání s rodiči až po vícedenní akce typu škola v přírodě).

3.2 Prevence sociálně patologických jevů

Základní škola Sulice pracuje v oblasti primární prevence sociálně patologických jevů podle Školní preventivní strategie, dále podle školního Preventivního programu, který je vypracován na daný školní rok. Nedílnou součástí je Krizový plán školy řešení šikany a kyberšikany a Program proti šikanování.

Problematika prevence sociálně patologických jevů je pro naši školu jednou z priorit. Škola spolupracuje na tomto poli s organizacemi primárních programů a zaměřuje se společně s učiteli na posilování zdravých vztahů a zdravé komunikace, na řešení nevhodných prvků

chování a prevenci šikany. Spolupráce je navázána i s Linkou bezpečí. Škola pro žáky realizuje i vícedenní aktivity podporující příznivé klima ve třídách, školy v přírodě, adaptační programy.

V rámci prevence sociálně patologických jevů se škola zaměřuje i na práci se skupinovou dynamikou, na podporu vztahů a komunikace, na posilování dobrých sociálních vztahů a příjemného a bezpečného klimatu a soudržnosti ve třídě a škole. Ke zlepšení klimatu přispívají i pohovory žáků, zákonných zástupců spolu s vedením školy, třídními učiteli, metodikem prevence a výchovným poradcem.

Pole prevence zahrnuje také dopravní výchovu zaměřenou na teoretické znalosti bezpečného chování na silnicích. Dopravní výchova je zaměřena na rozvoj praktických dovedností, zručnosti a teoretických vědomostí, které jsou nezbytné pro bezpečný pohyb na vozovce. Výuka vychází z tematického plánu dopravní výchovy dle metodiky BESIP – Ministerstvo dopravy.

Škola se účastní i preventivních programů pro prevenci kyberšikany zacílených na bezpečné chování v kyberprostoru, orientaci v řešení obtížných situací.

Zařazován jsou do výchovy a vzdělávání rovněž projekty a aktivity, jejichž cílem je posílit spolupráci dětí napříč ročníky, vzájemně se respektovat, pracovat na jejich odolnosti, učit je zvládat problémové situace zážitkem. Některé aktivity počítají se zapojením rodičů a ostatních pedagogů a jsou zaměřeny na rozvoj dobrého klimatu školy. Např.: přespávání ve škole, týmové a sportovní hry s TU a dalšími pedagogy, bruslení, lyžování, sáňkování, sportovní dny, půldenní, jednodenní či vícedenní výlety a exkurze, přivítání prvňáčků, slavnostní rozloučení devátých ročníků se školou, projekty etické výchovy, projekty komunitního života ve spolupráci se zřizovatelem, zahradní slavnost pro děti, rodiče a zaměstnance školy.

K primární prevenci slouží také třídní schůzky, konzultační hodiny – průběžná komunikace a kontakt se zákonnými zástupci žáků. Třídnické hodiny, které probíhají celoročně. Třídní učitelé je využívají jako primární nástroj k řešení různorodých situacích v kolektivu. Třídní učitelé provádějí průběžně diagnostiku žáků a třídy a podílí se na odhalování nežádoucích jevů ve třídě.

Školní schránka důvěry slouží anonymně pro nahlášení šikany či problematických vztahů ve třídě. S nahlášeným problémem je seznámen ředitel školy, metodici, třídní učitelé, kteří

okamžitě nahlášenou situaci ověřují, vyhodnocují a následně řeší. Schránka důvěry je umístěna v přízemí školy.

Členové školního poradenské pracoviště se schází dle potřeby.

Prevencí syndromu vyhoření pedagogů jsou výjezdní zasedání pedagogického sboru, které přispívají k tvorbě dobrého pracovního prostředí, ale i k řešení problémových situací ve škole.

4. VÝUKA ŽÁKŮ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

Za nadaného žáka se považuje především žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Zjišťování mimořádného nadání včetně vzdělávacích potřeb žáka provádí školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou, která žáka vzdělává.

Vzdělávání mimořádně nadaného žáka se může uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází ze závěrů psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a vyjádření zákonného zástupce žáka. Individuální vzdělávací plán je závazným dokumentem pro zajištění vzdělávacích potřeb mimořádně nadaného žáka a je součástí dokumentace žáka. Individuální vzdělávací plán je zpracován bez zbytečného odkladu po zahájení vzdělávání mimořádně nadaného žáka ve škole, nejpozději však do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu školního roku. Zpracování a provádění individuálního vzdělávacího plánu zajišťuje ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se zpracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením, případně školským zařízením, a zákonným zástupcem žáka. Škola seznámí s individuálním vzdělávacím plánem všechny vyučující žáka a současně žáka a zákonného zástupce žáka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem. Poskytování vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu lze pouze na základě písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka.

Výuka žáků probíhá takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jejich potenciálu včetně různých druhů nadání a aby se tato nadání mohla ve škole projevit a pokud možno i uplatnit a dále rozvíjet.

Školní poradenské pracoviště naší školy je tvořeno výchovným poradcem, který zároveň koordinuje jeho činnost, dále školním speciálním pedagogem a externím psychologem. Výchovný poradce je pedagogickým pracovníkem, který je pověřen spoluprací se školským poradenským zařízením.

Podpůrná opatření realizuje škola a školské zařízení s podporou metodiky prevence a výchovný poradce v součinnosti s třídním učitelem, učitelem příslušného předmětu a případně s asistentem pedagoga. Školní poradenské pracoviště stanoví pravidla a průběh realizace a vyhodnocování práce s nadaným a mimořádně nadaným žákem, nebo pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP mimořádně nadaného žáka

Vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka:

Provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu nadaných a mimořádně nadaných žáků se týkají zejména specifík, jako je:

- předčasný nástup dítěte ke školní docházce;
- účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy nebo v jiné škole;
- obohacování vzdělávacího obsahu;
- zadávání specifických úkolů, projektů;
- příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol;

Využívána je postupně doplňovaná školní knihovna. Fond knihovny je samozřejmě přístupný všem žákům, nejen mimořádně nadaným. To platí i o možnosti navštěvovat volitelné předměty.

Strategie počítá i s důslednou přípravou na standardizované přijímací testy na střední školy a gymnázia (včetně víceletých)

5. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE A CÍLE

Vzdělávací strategie vedoucí k cílům by měly:

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci

- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci
- pomáhat žákům orientovat se v digitálním prostředí a vést je k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií.

Výchovné a vzdělávací strategie, společné postupy na úrovni školy, uplatňované ve výuce i mimo výuku, jimiž škola cíleně utváří a rozvíjí klíčové kompetence žáků jsou shrnuty do následujících bodů.

- **ROZVOJ**

Naším hlavním cílem je všestranný rozvoj dětských osobností s důrazem na vnitřní motivaci. Chceme maximálně podpořit dětskou zvědavost a tvořivost.

- **RESPEKT, HODNOTY A BEZPEČNÉ PROSTŘEDÍ**

Společně s dětmi tvoříme pravidla spolupráce a tolerujeme svou různorodost. Věříme, že v atmosféře vzájemného respektu budou naše výsledky růst. Děti se nebojí klást otázky.

- **KRITICKÉ MYŠLENÍ**

Vedeme žáky k samostatnosti, učíme je přijímat výzvy a kultivovaně vyjádřit svůj názor.

- **KOMUNIKACE**

Jsme českou školou v anglicky mluvícím světě. Podporujeme rozvoj vyjadřování v rodném jazyce, angličtina doplněná dalším výběrovým jazykem je přirozenou a zásadní součástí výuky.

- **JSME SOUČÁSTÍ PŘÍRODY**

Ekologický přístup k životnímu prostředí patří mezi naše priority. Příroda je neformálním místem, kam přesunujeme i část výuky. Chráníme přírodní zdroje jako svého nejlepšího přítele.

- **AKTIVNÍ OBČANSTVÍ**

Poznáváme své kořeny a místo, kde žijeme. Zapojujeme se do místního a regionálního rozvoje.

- **PEDAGOGOVÉ**

Důraz na osobnostní rozvoj našich zaměstnanců a prostředí podporující týmovou spolupráci dotváří všechny principy uvedené výše.

Výstupem výchovně vzdělávacích strategií by měl být žák, který:

- se orientuje ve světě kolem sebe a ví, kam směřuje.
- je dobře jazykově vybavený.
- je zodpovědný za své jednání.
- zajímá se o své okolí a je aktivním občanem.
- umí pracovat v týmu a projevuje zájem o druhé.
- zná své silné stránky a pracuje cíleně na svém rozvoji.
- dovede kriticky přemýšlet a vhodně formulovat svůj vlastní názor.
- je schopen pracovat s informacemi.

Následujícími společnými postupy, metodami na úrovni školy, uplatňovanými ve výuce i mimo výuku, jimiž škola cíleně utváří a rozvíjí klíčové kompetence žáků je zařazování inovativních metod výuky – projektového učení, metod kritického myšlení RWCT, rozvoj čtenářských strategií, diskuzí a debat, tematické výukou v blocích při součinnosti učitelů. Samozřejmostí je také využívání metod a forem práce podporujících aktivní činnost žáků – alternativních výukových pomůcek, moderních technologií, zážitkové pedagogiky – zejména v oblasti environmentální a etické výchovy, rovněž i zohledňováním vzdělávacích potřeb jednotlivých žáků a důsledným zajištěním individuálních podpůrných opatření.

Posílení výuky cizích jazyků se děje formou metody integrace do ostatních předmětů (CLIL), výjezdů do zahraničí, působením rodilého mluvčího na škole.

6. KLÍČOVÉ KOMPETENCE ŽÁKŮ

Klíčové kompetence žáků jsou rozvíjeny pravidelným vyučováním mimo budovu školy – exkurzemi, vícedenními pobyty v přírodě (včetně lyžařských výjezdů, bruslení a dalších aktivit ve spolupráci se zřizovatelem), kulturními a sportovními projekty a projekty v oblasti přírodních věd.

I strategie počítá s rozvojem klíčových kompetencí v různých formách např. s důslednou přípravou na standardizované přijímací testy na střední školy a gymnázia (včetně víceletých) a

realizací programů zaměřených na prevenci sociálně patologických jevů, doplněných různorodými akcemi napříč školou (od drobných mezitřídních projektů, přes komunitní setkávání s rodiči až po vícedenní akce typu škola v přírodě).

Další výchovně vzdělávací strategie jsou zmiňovány i v bodu 2 – dlouhodobé projekty a strategické aktivity a činnosti.

Výchovné a vzdělávací strategie rozvíjejí klíčové kompetence zmiňované v Metodické příručce klíčových kompetencí v základním vzdělávání publikované MŠMT a to:

- Kompetence k učení
- Kompetence k řešení problémů
- Kompetence komunikativní
- Kompetence sociální a personální
- Kompetence občanské
- Kompetence pracovní
- Kompetence digitální

Výchovné a vzdělávací strategie a projekty jsou tvořeny tak, aby žák obsáhl v maximální šíři z kompetencí a to u:

Kompetence k učení: na konci základního vzdělávání žák vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení, vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě, operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy, samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti, poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich.

Kompetence k řešení problémů: na konci základního vzdělávání žák vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností, vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází

jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému, samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy a ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů, kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí.

Kompetence komunikativní: na konci základního vzdělávání žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu, naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje, rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění, využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem, využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi.

Kompetence sociální a personální: na konci základního vzdělávání žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce, podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevnování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá, přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají, vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.

Kompetence občanské: na konci základního vzdělávání žák respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému

násilí, chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu, rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka, respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit, chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti.

Kompetence pracovní: na konci základního vzdělávání žák používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky, přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot, využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření, orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení.

Kompetence digitální:

osvojení digitální kompetence má pomáhat žákům orientovat se v digitálním prostředí a vést je k bezpečnému, sebejistému, kritickému a tvořivému využívání digitálních technologií při práci, při učení, ve volném čase i při zapojování do společnosti a občanského života. Na konci základního vzdělávání žák ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie a pro jakou činnost či řešený problém použít. Žák získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu. Žák vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků. Žák využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce. Chápe význam digitálních technologií pro

lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání. Každý žák předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky.

Konkrétní práce učitelů s klíčovými kompetencemi spočívá v tom, že si kladou otázku jak a prostřednictvím aktivit, metod, forem výuky dosáhnout toho, aby si žáci osvojili výše zmiňované kompetence. Výchovně vzdělávací strategie uplatňuje škola, pedagogové ať už vhodně zvolenými metodami, projekty, nebo i fungování žákovského parlamentu, podpory třídních a celoškolských aktivit a zejména ovlivňováním celkového klimatu školy. Důležitá je i evaluace zvolených postupů a strategií a jejich případná úprava.

Školní vzdělávací program přihlíží k základní orientaci školy, kdy po vyhodnocení místních podmínek a struktury žáků bylo vybráno optimální zaměření na environmentální výchovu. Ekologie a přírodní vědy jsou žákům, vzhledem k umístění školy, nejen blízké, ale mají v sobě další pozitivní faktor. A to v oblasti dalšího uplatnění našich studentů. Potřeby současného trhu práce jsou podstatně vyšší u technického zaměření než u humanitního. Pomáháme žákům, učitelům i rodičům, aby se stali nositeli pozitivních změn ve své škole a obci.

Nová aktivita projektu je i propojení českých a španělských škol pro získávání evropských a globálních zkušeností žáky i pedagogy při výuce i volnočasových aktivitách – jazykových kroužcích.

Vycházíme i z z projektu Škola v pohodě, který je orientován na zlepšení kvality vzdělávání a výsledků žáků v klíčovách kompetencích.

Recyklujeme a pomáháme uklízet svět je další běžící projekt zaměřený na environmentální tematiku.

Jazyková oblast je realizována výukou anglického jazyka již od 2. ročníku. Na 1. stupni se jedná spíše o pohádkové pojetí, na 2. stupni již převládá jazykový faktor ve formě promítání filmů v angličtině, případně němčině. Zařazeny jsou i poznávací zájezdy a pobyty v cizině.

V rámci aktivit žáků jsou to výjezdy na ozdravné pobyty a lyžařské výcviky a plavecké výcviky.

Zařazeny jsou i odborné přednášky a besedy, které se setkaly již dříve s pozitivním ohlasem žáků (např. s psychology, lékaři), v rámci IZS. Žáci jsou postupně informováni o nebezpečích, která mohou nastat. Nacvičována je i evakuace. Do výuky je zařazena dopravní

výchova tak, aby žák zvládal základní pravidla silničního provozu v roli chodce a cestujícího v hromadných dopravních prostředcích

Odborné znalosti si žáci rozšiřují při exkurzích u subjektů zajišťujících popularizaci vědy a vzdělávacích subjektů (observatoř, planetárium, muzea, galerie, ústavy AV ČR apod.). Do výuky jsou i zváni odborníci z praxe, kteří předávají zkušeností formou přednášek, besed, praktických ukázek.

7. HODNOCENÍ

Podrobné zásady hodnocení průběhu a výsledku vzdělávání jsou popsány ve Školním řádu. Řád je k nahlédnutí ve škole a pravidlech klasifikace – klasifikačním řádu, jsou rovněž zveřejněny na webových stránkách školy.

Hodnocení žáka je organickou součástí výchovně vzdělávacího procesu a jeho řízení.

Při hodnocení žáka klasifikací jsou výsledky vzdělávání žáka a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména vzhledem k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobnostním předpokladům a k věku žáka. Klasifikace zahrnuje ohodnocení píle žáka a jeho přístupu ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.

Za první pololetí se vydává škola žákovi výpis z vysvědčení; za druhé pololetí vysvědčení. Hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení je vyjádřeno slovně na podkladě bodového hodnocení, nebo v přechodném období klasifikační známkou, nebo kombinací obou způsobů (slovně/bodově s možností převodu na známku). O způsobu hodnocení rozhoduje ředitel školy se souhlasem školské rady a po projednání v pedagogické radě.

Je-li žák hodnocen slovně/bodově, převede třídní učitel po projednání s vyučujícími ostatních předmětů slovní hodnocení do klasifikace pro účely přijímacího řízení ke střednímu vzdělávání. Klasifikace je jednou z forem hodnocení, její výsledky se vyjadřují stanovenou stupnicí. Ve výchovně vzdělávacím procesu se uskutečňuje klasifikace průběžná a celková. Průběžná klasifikace se uplatňuje při hodnocení dílčích výsledků a projevů žáka. Klasifikace souhrnného prospěchu se provádí na konci každého pololetí a není aritmetickým průměrem běžné klasifikace. Hodnocení lze zákonnými zástupci i žáky průběžně sledovat v systému Bakaláři.

8. UČEBNÍ PLÁN A JEHO TABELACE

Tvorba učebního plánu vycházela z výše popsaných strategií, řídila se RVP metodickými příručkami a doporučeními MŠMT. Přihlédnuto bylo k orientaci školy. Učební plán je podrobně rozpracován v samostatné **příloze číslo 1** tohoto dokumentu (tabelace učebního plánu)

Podkladem byla následující tab. RVP – povinná časová dotace:

Rámcový učební plán

Vzdělávací oblasti	Vzdělávací obory	1. stupeň	2. stupeň
		1.–5. ročník	6.–9. ročník
		Minimální časová dotace	
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	33	15
	Cizí jazyk	9	12
	Další cizí jazyk	–	6 ¹⁰
Matematika a její aplikace		20	15
Informatika		2	4
Člověk a jeho svět		11	–
Člověk a společnost	Dějepis	–	10
	Výchova k občanství	–	
Člověk a příroda	Fyzika	–	20
	Chemie	–	
	Přírodopis	–	
	Zeměpis	–	
Umění a kultura	Hudební výchova	12	9
	Výtvarná výchova		
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví	–	10
	Tělesná výchova	10	
Člověk a svět práce		5	3
Průřezová témata		P	P
Disponibilní časová dotace		16	18
		118	122

9. VZDĚLÁVACÍ OBLASTI, VZDĚLÁVACÍ OBORY (předměty), UČIVO A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

Školní vzdělávací program pojal zpracování ve dvou rovinách.

První rovina obsáhla:

a) vzdělávací oblasti

- charakteristika vzdělávací oblasti
- cílové zaměření

b) vzdělávací obory

- charakteristika předmětu

Druhá rovina učebních osnov je zpracována v samostatné **příloze číslo 2**.

Vzdělávací obsah vzdělávacích oborů – předmětů je zde dělen na:

- **učivo**
- **očekávané výstupy, kritéria hodnocení**

Členěn je do ročníků a pokrývá i následující průřezová témata a klíčové kompetence žáka. Zpracována je i mezipředmětová návaznost, metody, postupy, formy práce. Témata jsou buď doplněna přímo u učiva, nebo jsou specifikována v samostatných časově tematických plánech jednotlivých oborů.

Vzdělávací oblasti a vzdělávací obory(předměty):

Vzdělávací obsah základního vzdělávání je v RVP ZV orientačně rozdělen do devíti vzdělávacích oblastí. Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou tvořeny jedním vzdělávacím oborem nebo více obsahově blízkými vzdělávacími obory, předměty uvedenými v závorkách:

1. **Jazyk a jazyková komunikace** (vzdělávací obory/předměty: Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Další cizí jazyk)
2. **Matematika a její aplikace** (vzdělávací obory/předměty: Matematika a její aplikace)
3. **Informatika** (vzdělávací obory/předměty: Informatika)
4. **Člověk a jeho svět** (vzdělávací obory/předměty: Člověk a jeho svět)
5. **Člověk a společnost** (vzdělávací obory/předměty: Dějepis, Výchova k občanství)

6. **Člověk a příroda** (vzdělávací obory/předměty Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis)
7. **Umění a kultura** (vzdělávací obory/předměty Hudební výchova, Výtvarná výchova)
8. **Člověk a zdraví** (vzdělávací obory/předměty Výchova ke zdraví, Tělesná výchova)
9. **Člověk a svět práce** (vzdělávací obory/předměty Člověk a svět práce)
10. **Doplňující vzdělávací obory**

Doplňující vzdělávací obory, které nejsou povinnou součástí základního vzdělávání, jeho vzdělávací obsah pouze doplňují a rozšiřují. Doplňující vzdělávací obory je možné využít pro všechny nebo jen pro některé žáky jako povinný nebo volitelný vzdělávací obsah. Očekávané výstupy nemají stanovenou závaznou úroveň v RVP.

- **Dramatická výchova**
- **Etická výchova**
- **Filmová a audiovizuální výchova**
- **Taneční a pohybová výchova**

ŠVP popisuje pouze Etickou a osobnostní výchovu, která je zařazena jako vzdělávací obor.

11. **Povinně volitelné předměty**

Žáci si volí v 7., 8., 9. ročníků každé pololetí jeden z níže uvedených deseti předmětů. Předmět je povinnou součástí vzdělávání. Předmět navazuje na vzdělávací obor podobného zaměření. Rozšiřuje vzdělávací obsah – učivo, výstupy.

1. Kulturní seminář
2. Seminář anglického jazyka a kultury a konverzace
3. Seminář německé konverzace
4. Přírodovědný seminář
5. Seminář matematiky

6. Sportovní hry
7. Seminář designu a řemesel
8. Seminář mediální výchovy
9. Seminář informatiky
10. Seminář společenských věd a práva

Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou v úvodu vymezeny **Charakteristikou vzdělávací oblasti**, která vyjadřuje postavení a význam vzdělávací oblasti v základním vzdělávání a charakterizuje vzdělávací obsah jednotlivých vzdělávacích oborů dané vzdělávací oblasti. Dále je v této části naznačena návaznost mezi vzdělávacím obsahem 1. stupně a 2. stupně základního vzdělávání.

Na charakteristiku navazuje **Cílové zaměření vzdělávací oblasti**. Tato část vymezuje, k čemu je žák prostřednictvím vzdělávacího obsahu veden, aby postupně dosahoval klíčových kompetencí.

Praktické propojení vzdělávacího obsahu s klíčovými kompetencemi je dáno tím, že si škola na základě cílového zaměření vzdělávací oblasti stanovuje v ŠVP výchovné a vzdělávací strategie vyučovacích předmětů.

Vzdělávací obsah vzdělávacích oborů (laicky předmětů) včetně doplňujících vzdělávacích oborů je tvořen očekávanými **výstupy a učivem**.

V rámci 1. stupně je vzdělávací obsah dále členěn na 1. období (1. až 3. ročník) a 2. období (4. až 5. ročník). Toto rozdělení usnadňuje distribuci vzdělávacího obsahu do jednotlivých ročníků.

Očekávané výstupy mají činnostní povahu, jsou prakticky zaměřené, využitelné v běžném životě a ověřitelné. Vymezují předpokládanou způsobilost žáků využívat osvojené učivo v praktických situacích a v běžném životě na konci 5. a 9. ročníku.

Očekávané výstupy RVP ZV na konci 5. ročníku (2. období) a 9. ročníku stanovují **závaznou úroveň** pro formulování výstupů v učebních osnovách v ŠVP, která musí být na konci 1. stupně a 2. stupně základní školy dodržena. Očekávané výstupy na konci 3. ročníku (1. období) stanovují jen **orientační (nezávaznou) úroveň** a při formulování výstupů v učebních osnovách v ŠVP mají pomoci stanovit vzdělávací cestu vedoucí k naplnění očekávaných výstupů na konci 5. ročníku.

Vzdělávací oblast

9.1. JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Charakteristika vzdělávací oblasti:

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Dobrá úroveň jazykové kultury patří k podstatným znakům všeobecné vyspělosti absolventa základního vzdělávání. Jazyková výuka, jejímž cílem je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Obsah vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace se realizuje ve vzdělávacích oborech **Český jazyk a literatura, Cizí jazyk a další cizí jazyk – německý nebo španělský jazyk. Seminář z českého jazyka, Konverzace v anglickém jazyce**. Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí.

Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru Český jazyk a literatura jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale jsou důležité i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání. Užívání češtiny jako mateřského jazyka v jeho mluvené i písemné podobě umožňuje žákům poznat a pochopit společensko-kulturní vývoj lidské společnosti. Při realizaci daného vzdělávacího oboru se vytvářejí předpoklady k efektivní mezilidské komunikaci tím, že se žáci učí interpretovat své reakce a pocity tak, aby dovedli pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa i sebe sama.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura má komplexní charakter, ale pro přehlednost je rozdělen do tří složek: Komunikační a slohové výchovy, Jazykové výchovy a Literární výchovy. Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná.

V Komunikační a slohové výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu vztahujícího se k nejrůznějším situacím, analyzovat jej a kriticky posoudit jeho obsah. Ve vyšších ročnících se učí posuzovat také formální stránku textu a jeho výstavbu.

V Jazykové výchově žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování. Při rozvoji potřebných znalostí a dovedností se uplatňují a prohlubují i jejich obecné intelektové dovednosti, např. dovednosti porovnávat různé jevy, jejich shody a odlišnosti, třídít je podle určitých hledisek a dospívat k zobecnění. Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání.

V Literární výchově žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, postihovat umělecké záměry autora a formulovat vlastní názory o přečteném díle. Učí se také rozlišovat literární fikci od skutečnosti. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti tvořivé recepce, interpretace a produkce literárního textu. Žáci dospívají k takovým poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit jejich postoje, životní hodnotové orientace a obohatit jejich duchovní život.

Verbální i neverbální komunikace se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím Dramatické výchovy, zařazené v RVP ZV jako doplňující vzdělávací obor.

Cizí jazyk a Další cizí jazyk přispívají k chápání a objevování skutečností, které přesahují oblast zkušeností zprostředkovaných mateřským jazykem. Poskytují živý jazykový základ a předpoklady pro komunikaci žáků v rámci integrované Evropy a světa.

Osvojování cizích jazyků pomáhá snižovat jazykové bariéry a přispívá tak ke zvýšení mobility jednotlivců jak v jejich osobním životě, tak v dalším studiu a v budoucím pracovním uplatnění. Umožňuje poznávat odlišnosti ve způsobu života lidí jiných zemí i jejich odlišné kulturní tradice. Prohlubuje vědomí závažnosti vzájemného mezinárodního porozumění a tolerance a vytváří podmínky pro spolupráci škol na mezinárodních projektech.

Požadavky na vzdělávání v cizích jazycích formulované v RVP ZV vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, který popisuje různé úrovně ovládnutí cizího jazyka. Vzdělávání v Cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A2, vzdělávání v Další cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A1 (podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky).

Úspěšnost jazykového vzdělávání jako celku je závislá nejen na výsledcích vzdělávání v jazyce mateřském a v cizích jazycích, ale závisí i na tom, do jaké míry se jazyková kultura žáků stane předmětem zájmu i všech ostatních oblastí základního vzdělávání.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- pochopení jazyka jako nositele historického a kulturního vývoje národa a důležitého sjednocujícího činitele národního společenství
- pochopení jazyka jako důležitého nástroje celoživotního vzdělávání
- rozvíjení pozitivního vztahu k mateřskému jazyku a jeho chápání jako zdroje pro rozvoj osobního i kulturního bohatství
- rozvíjení pozitivního vztahu k mnohojazyčnosti a respektování kulturní rozmanitosti
- vnímání a postupnému osvojování jazyka jako prostředku k získávání a předávání informací, k vyjádření jeho potřeb i prožitků a ke sdělování názorů
- zvládnutí pravidel mezilidské komunikace daného kulturního prostředí a rozvíjení pozitivního vztahu k jazyku v rámci interkulturní komunikace
- samostatnému získávání informací z různých zdrojů a k zvládnutí práce s jazykovými a literárními prameny i s texty různého zaměření
- získávání sebedůvěry při vystupování na veřejnosti a ke kultivovanému projevu jako prostředku prosazení sebe sama
- individuálnímu prožívání slovesného uměleckého díla, ke sdílení čtenářských zážitků, k rozvíjení pozitivního vztahu k literatuře i k dalším druhům umění založených na uměleckém textu a k rozvíjení emocionálního a estetického vnímání

Obor – předmět ANGLICKÝ JAZYK

Charakteristika předmětu:

Výuka anglického jazyka směřuje k rozvíjení porozumění a reprodukci slyšené, mluvené i psané podoby jazyka. Kládeme důraz na příjemnou a tvořivou atmosféru ve vyučování a individuální přístup k žákům. V hodinách využíváme názorných pomůcek, audiovizuální techniku a her vedoucích k lepšímu pochopení látky.

Cílem je, kromě získání základních znalostí i vybudování kladného vztahu k anglickému jazyku.

Výuka anglického jazyka směřuje k rozvíjení porozumění a reprodukci slyšené, mluvené i psané podoby jazyka. Kládeme důraz na příjemnou a tvořivou atmosféru ve vyučování a

individuální přístup k žákům. V hodinách využíváme názorných pomůcek, audiovizuální techniku a her vedoucích k lepšímu pochopení látky.

Cílem je, kromě získání základních znalostí i vybudování kladného vztahu k anglickému jazyku.

Obor – předmět ČESKÝ JAZYK LITERATURA

Charakteristika předmětu:

Vyučovací předmět Český jazyk a literatura je součástí vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace. Dovednosti, které si v jeho rámci žáci osvojují, jsou důležité nejen pro vzdělávání v dané oblasti, ale umožňují získávat poznatky i v dalších oblastech. Komplexním pojetím výuky získává žák potřebné prostředky ke kvalitnímu ovládnutí mateřského jazyka v jeho mluvené i psané podobě. Při výuce používáme kromě tradičních metod práce i audiovizuální techniku, počítačové programy a interaktivní tabule. Nezapomínáme ani na návštěvy knihoven, besedy s autory a návštěvy kulturních akcí. Vyučovací předmět je rozdělen na jazykovou, komunikační, slohovou a literární výchovu.

Obor – předmět NĚMECKÝ JAZYK

Charakteristika předmětu:

Výuka německého jazyka umožňuje žákovi poznávat odlišnosti ve způsobu života lidí jiných zemí, jejich kulturu, zvyky a tradice, a tím napomáhá prohloubení jeho tolerance k ostatním národům.

Německý jazyk je na naší škole koncipován jako druhý jazyk.

Snažíme se rozvíjet především schopnost porozumět a správně interpretovat čtené i slyšené texty a přiměřeně na ně reagovat.

Ve všech ročnících se snažíme o vybudování kvalitního jazykového základu použitelného v praxi, na který je možno navázat a dále ho rozvíjet.

Obor – předmět ŠPANĚLSKÝ JAZYK

Charakteristika předmětu:

Výuka španělského jazyka umožňuje žákovi poznávat odlišnosti ve způsobu života lidí jiných zemí, jejich kulturu, zvyky a tradice, a tím napomáhá prohloubení jeho tolerance k ostatním národům.

Španělský jazyk je na naší škole koncipován jako druhý jazyk.

Snažíme se rozvíjet především schopnost porozumět a správně interpretovat čtené i slyšené texty a přiměřeně na ně reagovat.

Ve všech ročnících se snažíme o vybudování kvalitního jazykového základu použitelného v praxi, na který je možno navázat a dále ho rozvíjet.

Vzdělávací oblast

9.2.MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Charakteristika vzdělávací oblasti:

Vzdělávací oblast Matematika a její aplikace v základním vzdělávání je založena především na aktivních činnostech, které jsou typické pro práci s matematickými objekty a pro užití matematiky v reálných situacích. Poskytuje vědomosti a dovednosti potřebné v praktickém životě a umožňuje tak získávat matematickou gramotnost. Pro tuto svoji nezastupitelnou roli prolíná celým základním vzděláváním od 1. do 9. ročníku a vytváří předpoklady pro další úspěšné studium.

Vzdělávání klade důraz na důkladné porozumění základním myšlenkovým postupům a pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům. Žáci si postupně osvojují některé pojmy, algoritmy, terminologii, symboliku a způsoby jejich užití.

Vzdělávací obsah oboru Matematika a její aplikace je rozdělen na čtyři tematické okruhy. V tematickém okruhu Čísla a početní operace na prvním stupni, na který navazuje a dále ho prohlubuje na druhém stupni tematický okruh Číslo a proměnná, si žáci osvojují aritmetické operace v jejich třech složkách: dovednost provádět operaci, algoritmické porozumění (proč je operace prováděna předloženým postupem) a významové porozumění (umět operaci propojit na reálné situace). Učí se získávat číselné údaje měřením, odhadováním, výpočtem a

zaokrouhlováním. Seznamují se s pojmem proměnná a s její rolí při matematizaci reálných situací.

V tematickém okruhu Závislosti, vztahy a práce s daty žáci rozpoznávají určité typy změn a závislostí, které jsou projevem běžných jevů reálného světa, a seznamují se s jejich reprezentacemi. Uvědomují si změny a závislosti známých jevů, docházejí k pochopení, že změnou může být růst i pokles a že změna může mít také nulovou hodnotu. Tyto změny a závislosti žáci analyzují z tabulek, diagramů a grafů, v jednoduchých případech je konstruují a vyjadřují matematickým předpisem nebo je podle možností modelují s využitím vhodného počítačového software nebo grafických kalkulátorů. Zkoumání těchto závislostí směřuje k pochopení pojmu funkce.

V tematickém okruhu Geometrie v rovině a v prostoru žáci určují a znázorňují geometrické útvary a geometricky modelují reálné situace, hledají podobnosti a odlišnosti útvarů, které se vyskytují všude kolem nás, uvědomují si vzájemné polohy objektů v rovině (resp. v prostoru), učí se porovnávat, odhadovat, měřit délku, velikost úhlu, obvod a obsah (resp. povrch a objem), zdokonalovat svůj grafický projev. Zkoumání tvaru a prostoru vede žáky k řešení polohových a metrických úloh a problémů, které vycházejí z běžných životních situací.

Důležitou součástí matematického vzdělávání jsou Nestandardní aplikační úlohy a problémy, jejichž řešení může být do značné míry nezávislé na znalostech a dovednostech školské matematiky, ale při němž je nutné uplatnit logické myšlení. Žáci se učí řešit problémové situace a úlohy z běžného života, pochopit a analyzovat problém, utřídit údaje a podmínky, provádět situační náčrty, řešit optimalizační úlohy. Řešení logických úloh posiluje vědomí žáka ve vlastní schopnosti logického uvažování a může podchytit i ty žáky, kteří jsou v matematice méně úspěšní.

Žáci se učí využívat prostředky výpočetní techniky (především kalkulátory, vhodný počítačový software, určité typy výukových programů) a používat některé další pomůcky, což umožňuje přístup k matematice i žákům, kteří mají nedostatky v numerickém počítání a v rýsovacích technikách. Zdokonalují se rovněž v samostatné a kritické práci se zdroji informací.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- využívání matematických poznatků a dovedností v praktických činnostech – odhady, měření a porovnávání velikostí a vzdáleností, orientace

- rozvíjení paměti žáků prostřednictvím numerických výpočtů a osvojováním si nezbytných matematických vzorců a algoritmů
- rozvíjení kombinatorického a logického myšlení, ke kritickému usuzování a srozumitelné a věcné argumentaci prostřednictvím řešení matematických problémů
- rozvíjení abstraktního a exaktního myšlení osvojováním si a využíváním základních matematických pojmů a vztahů, k poznávání jejich charakteristických vlastností a na základě těchto vlastností k určování a zařazování pojmů
- vytváření zásoby matematických nástrojů (početních operací, algoritmů, metod řešení úloh) a k efektivnímu využívání osvojeného matematického aparátu
- vnímání složitosti reálného světa a jeho porozumění; k rozvíjení zkušenosti s matematickým modelováním (matematizací reálných situací), k vyhodnocování matematického modelu a hranic jeho použití; k poznání, že realita je složitější než její matematický model, že daný model může být vhodný pro různorodé situace a jedna situace může být vyjádřena různými modely
- provádění rozboru problému a plánu řešení, odhadování výsledků, volbě správného postupu k vyřešení problému a vyhodnocování správnosti výsledku vzhledem k podmínkám úlohy nebo problému
- přesnému a stručnému vyjadřování užíváním matematického jazyka včetně symboliky, prováděním rozborů a zápisů při řešení úloh a ke zdokonalování grafického projevu
- rozvíjení spolupráce při řešení problémových a aplikovaných úloh vyjadřujících situace z běžného života a následně k využití získaného řešení v praxi; k poznávání možností matematiky a skutečnosti, že k výsledku lze dospět různými způsoby
- rozvíjení důvěry ve vlastní schopnosti a možnosti při řešení úloh, k soustavné sebekontrolě při každém kroku postupu řešení, k rozvíjení systematickosti, vytrvalosti a přesnosti, k vytváření dovednosti vyslovovat hypotézy na základě zkušenosti nebo pokusu a k jejich ověřování nebo vyvracení pomocí protipříkladů

Obor – předmět MATEMATIKA

Charakteristika předmětu:

Vzdělávání v matematice je zaměřeno na využití v praktickém životě. Učíme u žáků logickému myšlení, hledat nejvhodnější metody a postupy při řešení úloh. V geometrické

oblasti se věnujeme pečlivosti a přesnosti při rýsování a řádnému rozboru konstrukčních úloh a geometrickým výpočtům.

Dbáme na řádné osvojení základních matematických pojmů a vztahů. Postupně zařazujeme abstrakci a zobecňování reálných jevů. Dbáme na rozvíjení logického myšlení a úsudku, pracujeme s různými variantami řešení úloh, využíváme demonstračních pomůcek.

Seznamujeme průběžně žáky s tím, že matematika prolíná všemi předměty a celým naším životem. Zdůrazňujeme její význam pro všechna odvětví.

Vzdělávací oblast

9.3. INFORMATIKA

Charakteristika vzdělávací oblasti:

Vzdělávací oblast Informatika se zaměřuje především na rozvoj informatického myšlení a na porozumění základním principům digitálních technologií. Je založena na aktivních činnostech, při kterých žáci využívají informatické postupy a pojmy. Poskytuje prostředky a metody ke zkoumání řešitelnosti problémů i hledání a nalézání jejich optimálních řešení, ke zpracování dat a jejich interpretaci a na základě řešení praktických úkolů i poznatky a zkušenost, kdy je lepší práci přenechat stroji, respektive počítači. Pochopení, jak digitální technologie fungují, přispívá jednak k porozumění zákonitostem digitálního světa, jednak k jejich efektivnímu, bezpečnému a etickému užívání. Na prvním stupni základního vzdělávání si žáci prostřednictvím her, experimentů, diskusí a dalších aktivit vytvářejí první představy o způsobech, jakými se dají data a informace zaznamenávat, a objevují informatické aspekty světa kolem nich. Postupně si žáci rozvíjejí schopnost popsat problém, analyzovat ho a hledat jeho řešení. Ve vhodném programovacím prostředí si ověřují algoritmické postupy. Informatika také společně s ostatními obory pokládá základy uživatelských dovedností. Poznáváním, jak se s digitálními technologiemi pracuje, si žáci vytvářejí základ pro pochopení informatických konceptů. Součástí je i bezpečné zacházení s technologiemi a osvojování dovedností a návyků, které vedou k prevenci rizikového chování. I na druhém stupni základního vzdělávání žáci tvoří, experimentují, prověřují své hypotézy, objevují, aktivně hledají, navrhují a ověřují různá řešení, diskutují s ostatními a tím si prohlubují a rozvíjejí porozumění základním informatickým konceptům a principům fungování digitálních technologií. Při analýze problému vybírají, které aspekty lze zanedbat a které jsou podstatné

pro jeho řešení. Učí se vytvářet, formálně zapisovat a systematicky posuzovat postupy vhodné pro automatizaci, zpracovávat i velké a nesourodé soubory dat. Díky poznávání toho, jak a proč digitální technologie fungují, žáci chápou základní principy kódování, modelování a s větším porozuměním chrání sebe, své soukromí, data i zařízení. V průběhu základního vzdělávání žáci začínají vyvíjet funkční technická řešení problémů. Osvojují si časté testování prototypů a jejich postupné vylepšování jako přirozenou součást designu a vývoje v informačních technologiích. Zvažují a ověřují dopady navrhovaných řešení na jedince, společnost, životní prostředí.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- systémovému přístupu při analýze situací a jevů světa kolem něj
- nacházení různých řešení a výběru toho nejvhodnějšího pro danou situaci
- zkušenosti, že týmová práce umocněná technologiemi může vést k lepším výsledkům než samostatná práce
- porozumění různým přístupům ke kódování informací i různým způsobům jejich organizace
- rozhodování na základě relevantních dat a jejich korektní interpretace, jeho obhajování pomocí věcných argumentů
- komunikaci pomocí formálních jazyků, kterým porozumí i stroje
- standardizování pracovních postupů v situacích, kdy to usnadní práci
- posuzování technických řešení z pohledu druhých lidí a jejich vyhodnocování v osobních, etických, bezpečnostních, právních, sociálních, ekonomických, environmentálních a kulturních souvislostech
- nezdolnosti při řešení těžkých problémů, zvládnání nejednoznačnosti a nejistoty a vypořádání se s problémy s otevřeným koncem
- otevřenosti novým cestám, nástrojům, snaze postupně se zlepšovat

Obor – předmět INFORMATIKA

Charakteristika předmětu:

Cílem je naučit žáky pracovat s daty, informacemi. Žáci jsou vedeni k chápání a správnému využívání pojmů modelování, kódování a přenos dat. Dále jsou vedeni k praktickému zvládnutí algoritmizace, programování a řešení problému krokováním, kontrole řešení, tvorbě digitálního obsahu: Všechny tyto nástroje se žáci učí používat pro zpracování v informačních systémech, pro práci se strukturovanými daty, pro návrh a tvorbu evidence dat, hromadné zpracování dat.

Žáci dokážou rozlišit pojmy hardware a software, digitální technologie, počítačové sítě. Orientují se v digitální identitě, řešení technických problémů, bezpečnosti.

Vzdělávací oblast

9.4. ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Charakteristika vzdělávací oblasti:

Vzdělávací oblast člověk a jeho svět je jedinou vzdělávací oblastí RVP ZV, která je koncipována pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání. Tato komplexní oblast vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví, bezpečí a dalších témat. Uplatňuje pohled do historie i současnosti a směřuje k dovednostem pro praktický život. Svým široce pojatým syntetickým (integrovaným) obsahem spoluutváří povinné základní vzdělávání na 1. stupni.

Vzdělávání v oblasti člověk a jeho svět rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti; utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy a se složitějšími ději. Učí se vnímat lidi, vztahy mezi nimi, všimnout si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat, přemýšlet o nich a chránit je. Na základě poznání sebe, svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům (včetně situací ohrožení), učí se vnímat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Při osvojování poznatků a dovedností ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět se žáci učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných.

Podmínkou úspěšného vzdělávání v dané oblasti je vlastní prožitek žáků vycházející z konkrétních nebo modelových situací při osvojování potřebných dovedností, způsobů jednání a rozhodování. K tomu významně přispívá i osobní příklad učitelů. Propojení této vzdělávací oblasti s reálným životem a s praktickou zkušeností žáků se stává velkou pomocí i ve zvládnutí nových životních situací i nové role školáka, pomáhá jim při nalézání jejich postavení mezi vrstevníky a při upevňování pracovních i režimových návyků.

Vzdělávací oblast tak připravuje základy pro specializovanější výuku ve vzdělávacích oblastech Člověk a společnost, Člověk a příroda a ve vzdělávacím oboru Výchova ke zdraví.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru člověk a jeho svět je členěn do pěti tematických okruhů. Propojováním tematických okruhů je možné vytvářet v ŠVP různé varianty vyučovacích předmětů a jejich vzdělávacího obsahu.

V tematickém okruhu Místo, kde žijeme se žáci učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti. Učí se do tohoto každodenního života vstupovat s vlastní aktivitou a představami, hledat nové i zajímavé věci a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Důraz je kladen na praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků (např. v dopravní výchově). Různé činnosti a úkoly by měly přirozeným způsobem probudit v žácích kladný vztah k místu jejich bydliště, postupně rozvíjet jejich národní cítění a vztah k naší zemi.

V tematickém okruhu Lidé kolem nás si žáci postupně osvojují a upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam a podstatu pomoci a solidarity mezi lidmi, vzájemné úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen. Poznávají, jak se lidé sdružují, baví, jakou vytvářejí kulturu, se seznamují se základními právy a povinnostmi, se světem financí, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společnost nebo i svět (globální problémy). Celý tematický okruh tak směřuje k prvotním poznatkům a dovednostem budoucího občana demokratického státu.

V tematickém okruhu Lidé a čas se žáci učí orientovat v dějích a v čase. Poznávají, jak a proč se čas měří, jak události postupují v čase a utvářejí historii věcí a dějů. Učí se poznávat, jak se život a věci vyvíjejí a jakým změnám podléhají v čase. V tematickém okruhu se vychází od neznámějších událostí v rodině, obci a regionu a postupuje se k nejdůležitějším okamžikům v historii naší země. Podstatou tematického okruhu je vyvolat u žáků zájem o minulost, o kulturní bohatství regionu i celé země. Proto je důležité, aby žáci mohli samostatně vyhledávat, získávat a zkoumat informace z dostupných zdrojů, především pak od členů své

rodiny i od lidí v nejbližším okolí, aby mohli společně navštěvovat památky, sbírky regionálních i specializovaných muzeí, veřejnou knihovnu atd.

V tematickém okruhu Rozmanitost přírody žáci poznávají Zemi jako planetu sluneční soustavy, kde vznikl a rozvíjí se život. Poznávají velkou rozmanitost i proměnlivost živé i neživé přírody naší vlasti. Jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, že Země a život na ní tvoří jeden nedílný celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje ve vzájemném souladu a rovnováze, kterou může člověk snadno narušit a velmi obtížně obnovovat. Na základě praktického poznávání okolní krajiny a dalších informací se žáci učí hledat důkazy o proměnách přírody, učí se využívat a hodnotit svá pozorování a záznamy, sledovat vliv lidské činnosti na přírodu, hledat možnosti, jak ve svém věku přispět k ochraně přírody, zlepšení životního prostředí a k trvale udržitelnému rozvoji.

V tematickém okruhu Člověk a jeho zdraví žáci poznávají především sebe na základě poznávání člověka jako živé bytosti, která má své biologické a fyziologické, funkce a potřeby. Poznávají zdraví jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy života. Žáci se seznamují s tím, jak se člověk vyvíjí a mění od narození do dospělosti, co je pro člověka vhodné a nevhodné z hlediska denního režimu, hygieny, výživy, mezilidských vztahů atd. Získávají základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci a poskytování první pomoci. Osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí, které ohrožují zdraví jedinců i celých skupin obyvatel. Žáci si postupně uvědomují, jakou odpovědnost má každý člověk za své zdraví a bezpečnost i za zdraví jiných lidí. Žáci docházejí k poznání, že zdraví je důležitá hodnota v životě člověka.

Potřebné vědomosti a dovednosti ve vzdělávacím oboru Člověk a jeho svět získávají žáci především tím, že pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace atd.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního rozpočtu
- orientaci ve světě informací a k časovému a místnímu propojování historických, zeměpisných a kulturních informací

- rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech, k pojmenovávání pozorovaných skutečností a k jejich zachycení ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- poznávání a chápání rozdílů mezi lidmi, ke kulturnímu a tolerantnímu chování a jednání na základě respektu a společně vytvořených a přijatých nebo obecně uplatňovaných pravidel soužití, k plnění povinností a společných úkolů
- samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní a bezkonfliktní komunikaci v méně běžných situacích, k bezpečné komunikaci prostřednictvím elektronických médií, k poznávání a ovlivňování své jedinečnosti (možností a limitů)
- utváření ohleduplného vztahu k přírodě i kulturním výtvorům a k hledání možností aktivního uplatnění při jejich ochraně
- přirozenému vyjadřování pozitivních citů ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí
- objevování a poznávání všeho, co jej zajímá, co se mu líbí a v čem by v budoucnu mohl uspět
- poznávání podstaty zdraví i příčin jeho ohrožení, vzniku nemocí a úrazů a jejich předcházení
- poznávání a upevňování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých, včetně chování při mimořádných událostech.

Obor – předmět ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Charakteristika předmětu:

Oblast Člověk a jeho svět je vyučována pouze v 1. - 5. třídě. Směřuje k získávání nových poznatků a dovedností z různých oblastí života. Žáci si vytváří základní představy o nejběžnějších skutečnostech a zákonitostech v přírodě i ve společnosti, o lidských činnostech, výtvorech a vztazích.

Poznávají nejdůležitější podmínky života, uvědomují si svoji individualitu. Žáci si osvojují učivo i pomocí pozorování, srovnávání a pokusech. Vyučující využívá i zájmu žáků o jednotlivé obory a vede je k tomu, aby o svých zájmech dokázali vyprávět ostatním.

Vyučující využívá všechny možnosti moderní techniky, učí děti aktivně poznávat přírodu, zaznamenávat a hodnotit výsledky svého pozorování. Umožňuje žákům používat

encyklopedie, odbornou literaturu (i ze školní knihovny). Zařazuje úkoly, při kterých žáci docházejí k objevům, řešením a závěrům sami. Využívá skupinové práce.

Učivo této sekce vychází z pozorování nejbližšího okolí bydliště a školy, dále potom směřuje k zeměpisnému pojetí svého kraje, ČR, světa. Žáci se učí vyhledávat v mapách, seznamují se s významnými osobnostmi a historickými etapami našich dějin, učí se zařazovat hlavní události časově do staletí, osvojují si základní dějepisné pojmy související s uspořádáním společnosti.

Vzdělávací oblast

9.5. ČLOVĚK A SPOLEČNOST

Charakteristika vzdělávací oblasti:

Vzdělávací oblast člověk a společnost v základním vzdělávání vybavuje žáka znalostmi a dovednostmi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života demokratické společnosti. Vzdělávání směřuje k tomu, aby žáci poznali dějinné, sociální a kulturně historické aspekty života lidí v jejich rozmanitosti, proměnlivosti a ve vzájemných souvislostech. Seznamuje žáky s vývojem společnosti a s důležitými společenskými jevy a procesy, které se promítají do každodenního života a mají vliv na utváření společenského klimatu. Zaměřuje se na utváření pozitivních občanských postojů, rozvíjí vědomí přináležitosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podporuje přijetí hodnot, na nichž je současná demokratická Evropa budována, včetně kolektivní obrany. Důležitou součástí vzdělávání v dané vzdělávací oblasti je prevence rasistických, xenofobních a extrémistických postojů, výchova k toleranci a respektování lidských práv, k rovnosti mužů a žen a výchova k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí i k ochraně uměleckých a kulturních hodnot. Tato vzdělávací oblast přispívá také k rozvoji finanční gramotnosti a k osvojení pravidel chování při běžných rizikových situacích i při mimořádných událostech.

Ve vzdělávací oblasti člověk a společnost se u žáků formují dovednosti a postoje důležité pro aktivní využívání poznatků o společnosti a mezilidských vztazích v občanském životě. Žáci se učí rozpoznávat a formulovat společenské problémy v minulosti i současnosti, zjišťovat a zpracovávat informace nutné pro jejich řešení, nacházet řešení a vyvozovat závěry, reflektovat je a aplikovat v reálných životních situacích.

Vzdělávací oblast člověk a společnost zahrnuje vzdělávací **obory Dějepis a Výchova k občanství**. Ve svém vzdělávacím obsahu navazuje přímo na vzdělávací oblast člověk a jeho svět. Přesahy dané vzdělávací oblasti se promítají i do jiných vzdělávacích oblastí a do celého života školy a mají přímou vazbu zejména na společenskovědní část vzdělávacího oboru Zeměpis, který je v zájmu zachování jeho celistvosti umístěn ve vzdělávací oblasti člověk a příroda.

Vzdělávací obor Dějepis přináší základní poznatky o konání člověka v minulosti. Jeho hlavním posláním je kultivace historického vědomí jedince a uchování kontinuity historické paměti, především ve smyslu předávání historické zkušenosti. Důležité je zejména poznávání dějů, skutků a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti. Důraz je kladen především na dějiny 19. a 20. století, kde leží kořeny většiny současných společenských jevů. Významně se uplatňuje zřetel k základním hodnotám evropské civilizace. Podstatné je rozvíjet takové časové a prostorové představy i empatie, které umožňují žákům lépe proniknout k pochopení historických jevů a dějů. Žáci jsou vedeni k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí ani shlukem faktů a definitivních závěrů, ale je kladením otázek, jimiž se současnost prostřednictvím minulosti ptá po svém vlastním charakteru a své možné budoucnosti. Obecné historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazování dějin regionu i dějin místních.

Vzdělávací obor Výchova k občanství se zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb. Otevírá cestu k realistickému sebepoznání a poznávání osobnosti druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací. Seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem a rozvíjí jejich orientaci ve světě financí. Přibližuje žákům úkoly důležitých politických institucí a orgánů, včetně činností armády, a ukazuje možné způsoby zapojení jednotlivců do občanského života. Učí žáky respektovat a uplatňovat mravní principy a pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní názory, chování a jednání i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků, posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na životě demokratické společnosti.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společností, k utváření a upevňování vědomí příslušnosti k evropské kultuře
- odhalování kořenů společenských jevů, dějů a změn, k promyšlení jejich souvislostí a vzájemné podmíněnosti v reálném a historickém čase
- hledání paralel mezi minulými a současnými událostmi a k jejich porovnávání s obdobnými či odlišnými jevy a procesy v evropském a celosvětovém měřítku
- utváření pozitivního hodnotového systému opřeného o historickou zkušenost
- rozlišování mýtů a skutečnosti, k rozpoznávání projevů a příčin subjektivního výběru a hodnocení faktů i ke snaze o objektivní posouzení společenských jevů současnosti i minulosti
- vytváření schopnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty společenského a společenskovedního charakteru
- rozvíjení orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života; k poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších souvislostech včetně souvislostí mezinárodních a globálních
- úctě k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům; k rozvíjení respektu ke kulturním či jiným odlišnostem (zvláštnostem) lidí, skupin i různých společností
- uplatňování aktivního přístupu k ochraně zdraví, života, majetku při běžných, rizikových i mimořádných událostech i poznávání otázek obrany státu
- získávání orientace v aktuálním dění v ČR, EU a ve světě, k rozvíjení zájmu o veřejné záležitosti
- utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebepoznávání a sebehodnocení, k akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí
- orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního (rodinného) rozpočtu s ohledem na měnící se životní situaci
- utváření pozitivních vztahů k opačnému pohlaví v prostředí školy i mimo školu, k rozpoznávání stereotypního nahlížení na postavení muže a ženy v rodině, v zaměstnání i v politickém životě, k vnímání předsudků v nazírání na roli žen ve společnosti
- rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost nebo odporujících základním principům demokratického soužití; ke zvyšování odolnosti vůči myšlenkové manipulaci

- uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů, k zaujímání a obhajování vlastních postojů a k přiměřenému obhajování svých práv

Obor – předmět DĚJEPIS

Charakteristika předmětu:

Snažíme se probudit v žácích vědomí kontinuity mezi minulostí, současností i budoucností. Žáci jsou vedeni k poznání, že historické události ovlivňují vývoj společnosti. Je třeba klást důraz na moderní dějiny a nezapomínat zařazovat do výuky dějiny regionu.

Obor – předmět VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

Charakteristika předmětu:

Vzdělávací obor "Výchova k občanství" se zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb. Otevírá cestu k realistickému sebepoznání a poznávání osobností druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací. Seznamuje žáky se vztahy v rodině i širších společenstvích, s hospodářským životem a rozvíjí jejich orientaci ve světě financí. Přibližuje žákům úkoly důležitých politických institucí a orgánů, ukazuje různé cesty k zapojení jednotlivců do občanského života. Učí žáky respektovat a uplatňovat mravní principy, přebírat odpovědnost za vlastní názory, chování a jednání i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků, posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na životě demokratické společnosti.

Vzdělávací oblast

9.6. ČLOVĚK A PŘÍRODA

Charakteristika vzdělávací oblasti:

Vzdělávací oblast člověk a příroda zahrnuje okruh problémů spojených se zkoumáním přírody. Poskytuje žákům prostředky a metody pro hlubší porozumění přírodním faktům a

jejich zákonitostem. Dává jim tím i potřebný základ pro lepší pochopení a využívání současných technologií a pomáhá jim lépe se orientovat v běžném životě.

V této vzdělávací oblasti dostávají žáci příležitost poznávat přírodu jako systém, jehož součásti jsou vzájemně propojeny, působí na sebe a ovlivňují se. Na takovém poznání je založeno i pochopení důležitosti udržování přírodní rovnováhy pro existenci živých soustav i člověka, včetně možných ohrožení plynoucích z přírodních procesů, z lidské činnosti a zásahů člověka do přírody. Vzdělávací oblast také významně podporuje vytváření otevřeného myšlení (přístupného alternativním názorům), kritického myšlení a logického uvažování.

Vzdělávací obory vzdělávací oblasti člověk a příroda, jimiž jsou **Fyzika, Chemie, Přírodopis a Zeměpis**, svým činnostním a badatelským charakterem výuky umožňují žákům hlouběji porozumět zákonitostem přírodních procesů, a tím si uvědomovat i užitečnost přírodovědných poznatků a jejich aplikací v praktickém životě. Zvláště významné je, že při studiu přírody specifickými poznávacími metodami si žáci osvojují i důležité dovednosti. Jedná se především o rozvíjení dovednosti soustavně, objektivně a spolehlivě pozorovat, experimentovat a měřit, vytvářet a ověřovat hypotézy o podstatě pozorovaných přírodních jevů, analyzovat výsledky tohoto ověřování a vyvozovat z nich závěry. Žáci se tak učí zkoumat příčiny přírodních procesů, souvislosti či vztahy mezi nimi, klást si otázky (Jak? Proč? Co se stane, jestliže?) a hledat na ně odpovědi, vysvětlovat pozorované jevy, hledat a řešit poznávací nebo praktické problémy, využívat poznání zákonitostí přírodních procesů pro jejich předvídání či ovlivňování.

Ve výše zmíněných vzdělávacích oborech žáci postupně poznávají složitost a mnohotvárnost skutečnosti, podstatné souvislosti mezi stavem přírody a lidskou činností, především pak závislost člověka na přírodních zdrojích a vlivy lidské činnosti na stav životního prostředí a na lidské zdraví. Učí se zkoumat změny probíhající v přírodě, odhalovat příčiny a následky ovlivňování důležitých místních i globálních ekosystémů a uvědoměle využívat své přírodovědné poznání ve prospěch ochrany životního prostředí a principů udržitelného rozvoje. Komplexní pohled na vztah mezi člověkem a přírodou, jehož významnou součástí je i uvědomování si pozitivního vlivu přírody na citový život člověka, utváří – spolu s fyzikálním, chemickým a přírodopisným vzděláváním - také vzdělávání zeměpisné, které navíc umožňuje žákům postupně odhalovat souvislosti přírodních podmínek a života lidí i jejich společenství v blízkém okolí, v regionech, na celém území ČR, v Evropě i ve světě.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Zeměpis, který má přírodovědný i společenskovední charakter, je v zájmu zachování celistvosti oboru umístěn celý v této vzdělávací oblasti.

Vzdělávací oblast člověk a příroda navazuje na vzdělávací oblast člověk a jeho svět, která na elementární úrovni přibližuje přírodovědné poznávání žákům 1. stupně základního vzdělávání, a kooperuje především se vzdělávacími oblastmi Matematika a její aplikace, člověk a společnost, člověk a zdraví a člověk a svět práce a přirozeně i s dalšími vzdělávacími oblastmi.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- zkoumání přírodních faktů a jejich souvislostí s využitím různých empirických metod poznávání (pozorování, měření, experiment) i různých metod racionálního uvažování
- potřebě klást si otázky o průběhu a příčinách různých přírodních procesů, které mají vliv i na ochranu zdraví, životů, životního prostředí a majetku, správně tyto otázky formulovat a hledat na ně adekvátní odpovědi
- způsobu myšlení, které vyžaduje ověřování vyslovovaných domněnek o přírodních faktech více nezávislými způsoby
- posuzování důležitosti, spolehlivosti a správnosti získaných přírodovědných dat pro potvrzení nebo vyvrácení vyslovovaných hypotéz či závěrů
- zapojování do aktivit směřujících k šetrnému chování k přírodním systémům, k vlastnímu zdraví i zdraví ostatních lidí
- porozumění souvislostem mezi činnostmi lidí a stavem přírodního a životního prostředí
- uvažování a jednání, která preferují co nejefektivnější využívání zdrojů energie v praxi, včetně co nejširšího využívání jejich obnovitelných zdrojů, zejména pak slunečního záření, větru, vody a biomasy
- utváření dovedností vhodně se chovat při kontaktu s objekty či situacemi potenciálně či aktuálně ohrožujícími životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí lidí

Obor – předmět FYZIKA

Charakteristika předmětu:

Naším hlavním cílem je poskytnout dětem důležité poznatky, které povedou k porozumění fyzikálních jevů a procesů v přírodě i technické praxi.

Žáci by si měli osvojit nástroje, pomocí kterých mohou přírodní jevy sledovat, zaznamenávat, vyhodnocovat a třídit. Měli by umět analyzovat fakta, dávat je do vzájemných souvislostí a výsledné poznatky či dovednosti vhodně uplatňovat v každodenním životě.

Dbáme na osvojování pravidel bezpečné práce při provádění fyzikálních pozorování, měření a experimentech.

Předmět fyzika pomáhá žákům uvědomovat si svoji existenci coby součást přírody a vesmíru. Zprostředkovává mu zážitek mohutnosti přírodních sil a komplexnosti zkoumaných systémů. Tím v něm podněcuje touhu po hlubším vzdělání

Obor – předmět CHEMIE

Charakteristika předmětu:

Předmět chemie je úzce spjat s ostatními předměty vzdělávací oblasti Člověk a příroda a s částí i Matematikou. Výuka směřuje k podchycení zájmu o obor, vede k poznávání základních chemických pojmů a zákonitostí.

Učíme žáky řešit problémy, správně jednat v praktických situacích, vysvětlovat a zdůvodňovat chemické jevy.

K rozvíjení zájmu o poznávání základních chemických jevů využíváme chemické pokusy, pozorování, názornost a audiovizuální techniku.

Obor – předmět PŘÍRODOPIS

Charakteristika předmětu:

Jsme zapojeni do projektu EKOŠKOLA.

Výuka směřuje k podchycení a rozvíjení žáka o přírodu a přírodniny. Umožňuje poznat přírodu jako systém, jehož součásti jsou vzájemně propojeny, působí na sebe a ovlivňují se. Žák se učí aplikovat přírodovědné poznatky v praktickém životě.

Výuka probíhá s využitím nejrůznějších demonstračních pomůcek, přímého pozorování přírody a spolupráce s různými ekologickými sdruženími.

Obor – předmět ZEMĚPIS

Charakteristika předmětu:

Naším cílem je poskytnout dětem informace a podněty, které povedou k získávání a rozvíjení orientace v geografickém prostředí, osvojování hlavních geografických objektů, jevů, pojmů a používání poznávacích metod.

Směr vzdělávání: Osvojování hlavních geografických objektů, jevů a pojmů. Rozvíjení orientace v geografickém prostředí a používání poznávacích metod. Rozvíjení dovedností při práci s geografickými informacemi. Vytváření respektu k ochraně životního prostředí, přírodním a lidským hodnotám. Rozvíjení trvalého zájmu o poznávání vlastní země a ostatních regionů světa.

Formy a metody práce: frontální výuka s použitím demonstračních pomůcek. Skupinová práce s využitím map, odborné literatury, časopisů, internetu.

Vzdělávací oblast

9.7. UMĚNÍ A KULTURA

Charakteristika vzdělávací oblasti:

Vzdělávací oblast Umění a kultura umožňuje žákům jiné než pouze racionální poznávání světa a odráží nezastupitelnou součást lidské existence – umění a kulturu. Kulturu, jako procesy i výsledky duchovní činnosti, umožňující chápat kontinuitu proměn historické zkušenosti, v níž dochází k socializaci jedince a jeho projekci do společenské existence, i jako neoddelitelnou součást každodenního života (kultura chování, oblékání, cestování, práce). Umění, jako proces specifického poznání a dorozumívání, v němž vznikají informace o vnějším a vnitřním světě a jeho vzájemné provázanosti, které nelze formulovat a sdělovat jinými než uměleckými prostředky.

Vzdělávání v této oblasti přináší umělecké osvojování světa, tj. osvojování s estetickým účinkem. V procesu uměleckého osvojování světa dochází k rozvíjení specifického cítění, tvořivosti, vnímavosti jedince k uměleckému dílu a jeho prostřednictvím k sobě samému i k okolnímu světu.

Součástí tohoto procesu je hledání a nalézání vazeb mezi druhy umění na základě společných témat, schopnosti vcítit se do kulturních potřeb ostatních lidí a jimi vytvořených hodnot a přistupovat k nim s vědomím osobní účasti. V tvořivých činnostech jsou rozvíjeny schopnosti nonverbálního vyjadřování prostřednictvím tónu a zvuku, linie, bodu, tvaru, barvy, gesta, mimiky atp.

V etapě základního vzdělávání je oblast Umění a kultura zastoupena vzdělávacími obory **Hudební výchova** a **Výtvarná výchova**. Vzdělávací oblast lze rozšířit o doplňující vzdělávací obor Dramatická výchova, který je možno na úrovni školního vzdělávacího programu realizovat formou samostatného vyučovacího předmětu, projektu, kurzu apod. (viz kapitola 5.10)

Na 1. stupni základního vzdělávání se žáci seznamují prostřednictvím činností s výrazovými prostředky a s jazykem hudebního a výtvarného umění, ale také umění dramatického a literárního. S nimi se učí tvořivě pracovat, užívat je jako prostředků pro sebevyjádření. Poznávají zákonitosti tvorby, seznamují se s vybranými uměleckými díly, učí se je vzhledem ke svým zkušenostem chápat a výpovědi sdělované uměleckým dílem rozpoznávat a interpretovat.

S přechodem na 2. stupeň základního vzdělávání se otevírá cesta širšímu nazírání na kulturu a umění. Připomínají se historické souvislosti a společenské kontexty ovlivňující umění a kulturu. Inspirací k činnostem se stávají také díla literární a dramatická (divadlo, film), tvorba multimediální i samotné znakové systémy. Nalézání vztahů mezi jednotlivými druhy umění a uplatňování různorodosti výrazových prostředků při hledání variant řešení společně zvolených témat umožňují projekty. Ty otevírají společný prostor pro získání dovedností a poznatků překračujících rámec jednotlivých oborů a přispívají tak k osobitějšímu a originálnějšímu sebevyjádření i hlubšímu porozumění uměleckému dílu.

Hudební výchova vede žáka prostřednictvím vokálních, instrumentálních, hudebně pohybových a poslechových činností k porozumění hudebnímu umění, k aktivnímu vnímání hudby a zpěvu a jejich využívání jako svébytného prostředku komunikace. V etapě základního vzdělávání se tyto hudební činnosti stávají v rovině produkce, recepce a reflexe obsahovými doménami hudební výchovy.

Hudební činnosti jako činnosti vzájemně se propojující, ovlivňující a doplňující rozvíjejí ve svém komplexu celkovou osobnost žáka, především však vedou k rozvoji jeho hudebnosti – jeho hudebních schopností, jež se následně projevují individuálními hudebními dovednostmi

– sluchovými, rytmickými, pěveckými, intonačními, instrumentálními, hudebně pohybovými, hudebně tvořivými a poslechoвыми.

Prostřednictvím těchto činností žák může uplatnit svůj individuální hlasový potenciál při sólovém, skupinovém i sborovém zpěvu, své individuální instrumentální dovednosti při souborové hře a doprovodu zpěvního projevu, své pohybové dovednosti při tanci a pohybovém doprovodu hudby a v neposlední řadě je mu dána příležitost „interpretovat“ hudbu podle svého individuálního zájmu a zaměření.

Obsahem vokálních činností je práce s hlasem, při níž dochází ke kultivaci pěveckého i mluvního projevu v souvislosti s uplatňováním a posilováním správných pěveckých návyků.

Obsahem instrumentálních činností je hra na hudební nástroje a jejich využití při hudební reprodukci i produkci.

Obsahem hudebně pohybových činností je ztvárňování hudby a reagování na ni pomocí pohybu, tance a gest.

Obsahem poslechoových činností je aktivní vnímání (percepce) znějící hudby, při níž žák poznává hudbu ve všech jejích žánrových, stylových i funkčních podobách, učí se hudbu analyzovat a interpretovat.

Výtvarná výchova pracuje s vizuálně obraznými znakovými systémy, které jsou nezastupitelným nástrojem poznávání a prožívání lidské existence. Tvořivý přístup k práci s nimi při tvorbě, vnímání a interpretaci vychází zejména z porovnávání dosavadní a aktuální zkušenosti žáka a umožňuje mu uplatňovat osobně jedinečné pocity a prožitky. Výtvarná výchova přistupuje k vizuálně obraznému vyjádření (a to jak samostatně vytvořenému, tak přejatému) nikoliv jako k pouhému přenosu reality, ale jako k prostředku, který se podílí na způsobu jejího přijímání a zapojování do procesu komunikace.

V etapě základního vzdělávání je výtvarná výchova postavena na tvůrčích činnostech – tvorbě, vnímání a interpretaci. Tyto činnosti umožňují rozvíjet a uplatnit vlastní vnímání, cítění, myšlení, prožívání, představivost, fantazii, intuici a invenci. K jejich realizaci nabízí výtvarná výchova vizuálně obrazné prostředky (dále jen prostředky) nejen tradiční a ověřené, ale i nově vznikající v současném výtvarném umění a v obrazových médiích. Tvůrčími činnostmi (rozvíjením smyslové citlivosti, uplatňováním subjektivity a ověřováním komunikačních účinků) založenými na experimentování je žák veden k odvaze a chuti uplatnit osobně jedinečné pocity a prožitky a zapojit se na své odpovídající úrovni do procesu tvorby a komunikace.

Obsahem rozvíjení smyslové citlivosti jsou činnosti, které umožňují žákovi rozvíjet schopnost rozeznávat podíl jednotlivých smyslů na vnímání reality a uvědomovat si vliv této zkušenosti na výběr a uplatnění vhodných prostředků pro její vyjádření. Obsahem Uplatňování subjektivity jsou činnosti, které vedou žáka k uvědomování si a uplatňování vlastních zkušeností při tvorbě, vnímání a interpretaci vizuálně obrazných vyjádření.

Obsahem ověřování komunikačních účinků jsou činnosti, které umožňují žákovi utváření obsahu vizuálně obrazných vyjádření v procesu komunikace a hledání nových i neobvyklých možností pro uplatnění výsledků vlastní tvorby, děl výtvarného umění i děl dalších obrazových médií.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- pochopení umění jako specifického způsobu poznání a k užívání jazyka umění jako svébytného prostředku komunikace
- chápání umění a kultury v jejich vzájemné provázanosti jako neoddělitelné součástí lidské existence; k učení se prostřednictvím vlastní tvorby opírající se o subjektivně jedinečné vnímání, cítění, prožívání a představy; k rozvíjení tvůrčího potenciálu, kultivování projevu a potřeb a k utváření hierarchie hodnot
- spoluvytváření vstřícné a podnětné atmosféry pro tvorbu, pochopení a poznání uměleckých hodnot v širších sociálních a kulturních souvislostech, k tolerantnímu přístupu k různorodým kulturním hodnotám současnosti a minulosti i kulturním projevům a potřebám různorodých skupin, národa a národností
- uvědomování si sebe samého jako svobodného jedince; k tvořivému přístupu ke světu, k možnosti aktivního překonávání životních stereotypů a k obohacování emocionálního života
- zaujímání osobní účasti v procesu tvorby a k chápání procesu tvorby jako způsobu nalézání a vyjadřování osobních prožitků i postojů k jevům a vztahům v mnohotvárném světě

Obor – předmět HUDEBNÍ VÝCHOVA

Charakteristika předmětu:

Vyučovací předmět Hudební výchova vychází obsahově ze vzdělávací oblasti Umění a kultura. Vyučuje se ve všech ročnících.

Cílem předmětu je rozvíjení hudebnosti žáků a získání kladného vztahu k hudbě a umění.

Vzdělávací obsah předmětu je rozdělen do čtyř oblastí:

- vokální činnost – zahrnuje práci s hlasem, dvojhlas, vícehlas, kultivaci pěveckého i mluveného projevu
- instrumentální činnost – zahrnuje hru na hudební nástroje, jejich využití při reprodukci a produkci
- hudebně pohybová činnost – zahrnuje ztvárnění hudby pohybem, tancem, gesty
- poslechové činnosti – se zaměřují na aktivní vnímání hudby, poznávání žánrů, stylů a podob. Žáci se seznamují s životem a dílem vybraných hudebních skladatelů.

Při realizaci těchto činností pracujeme ve třídě, v hudební učebně nebo využíváme učebnu s interaktivní tabulí. Ve výuce využíváme různou audiovizuální techniku.

Při práci s těmito pomůckami používáme různé formy práce: hodiny výkladové, diskuse, skupinová práce, různé soutěže, hry, pantomima.

Obor – předmět VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Charakteristika předmětu:

Předmět Výtvarná výchova napomáhá k autentickému formulování a obhajování vlastních názorů a citlivému vnímání názoru druhých. Přispívá k výchově sebevědomé i sebekritické osobnosti, k výchově tolerance, sounáležitosti a k přijímání i rozvíjení lidské duchovní kultury.

Rozvíjí specifickou i obecnou představivost, fantazii a kreativitu odkrýváním skrytých podob skutečnosti a jejich výtvarně tvořivým vyjadřováním.

Propojuje smyslové, citové a myšlenkové složky psychiky žáka se schopností hlubokého prožívání a osobitého vyjadřování jevů a vztahů mnohotvárného světa.

Vzdělávací oblast

9.8. ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Charakteristika vzdělávací oblasti:

Zdraví člověka je chápáno jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Je utvářeno a ovlivňováno mnoha aspekty, jako je styl života, chování podporující zdraví, kvalita

mezilidských vztahů, kvalita životního prostředí, bezpečí člověka atd. Protože je zdraví důležitým předpokladem pro aktivní a spokojený život a pro optimální pracovní výkonnost, stává se poznávání a praktické ovlivňování podpory a ochrany zdraví jednou z priorit základního vzdělávání.

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví přináší základní podněty pro pozitivní ovlivňování zdraví (poznatky, činnosti, způsoby chování), s nimiž se žáci seznamují, učí se je využívat a aplikovat ve svém životě. Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje především k tomu, aby žáci poznávali sami sebe jako živé bytosti, aby pochopili hodnotu zdraví, jeho ochrany i hloubku problémů spojených s nemocí či jiným poškozením zdraví. Žáci se seznamují s různými riziky, která ohrožují zdraví v běžných i mimořádných situacích, osvojují si dovednosti a způsoby chování (rozhodování), které vedou k zachování či posílení zdraví, a získávají potřebnou míru odpovědnosti za zdraví vlastní i zdraví jiných. Jde tedy z velké části o poznávání zásadních životních hodnot, o postupné utváření postojů k nim a o aktivní jednání v souladu s nimi. Naplnění těchto záměrů je v základním vzdělávání nutné postavit na účinné motivaci a na činnostech a situacích posilujících zájem žáků o problematiku zdraví.

Při realizaci této vzdělávací oblasti je třeba klást důraz především na praktické dovednosti a jejich aplikace v modelových situacích i v každodenním životě školy. Proto je velmi důležité, aby celý život školy byl ve shodě s tím, co se žáci o zdraví učí a co z pohledu zdraví potřebují. Zpočátku musí být vzdělávání silně ovlivněno kladným osobním příkladem učitele, jeho všestrannou pomocí a celkovou příznivou atmosférou ve škole. Později přistupuje důraz i na větší samostatnost a odpovědnost žáků v jednání, rozhodování a činnostech souvisejících se zdravím. Takto chápané vzdělávání je základem pro vytváření aktivních přístupů žáků k rozvoji i ochraně zdraví.

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví je vymezena a realizována v souladu s věkem žáků ve vzdělávacích oborech **Výchova ke zdraví** a **Tělesná výchova**, do níž je zahrnuta i zdravotní tělesná výchova. Vzdělávací obsah oblasti Člověk a zdraví prolíná do ostatních vzdělávacích oblastí, které jej obohacují nebo využívají (aplikují), a do života školy.

Vzdělávací obor Výchova ke zdraví vede žáky k aktivnímu rozvoji a ochraně zdraví v propojení všech jeho složek (sociální, psychické a fyzické) a učí je být za ně odpovědný. Svým vzdělávacím obsahem navazuje na obsah vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět a prolíná do ostatních vzdělávacích oblastí. Žáci si osvojují zásady zdravého životního stylu a jsou vedeni k jejich uplatňování ve svém životě i k osvojování účelného chování při ohrožení v každodenních

rizikových situacích i při mimořádných událostech. Vzhledem k individuálnímu i sociálnímu rozměru zdraví vzdělávací obor Výchova ke zdraví obsahuje výchovu k mezilidským vztahům a je velmi úzce propojen s průřezovým tématem Osobnostní a sociální výchova. Žáci si rozšiřují a prohlubují poznatky o sobě i vztazích mezi lidmi, partnerských vztazích, manželství a rodině, škole a společenství vrstevníků.

Vzdělávací obor Tělesná výchova jako součást komplexnějšího vzdělávání žáků v problematice zdraví směřuje na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na druhé straně k poznávání účinků konkrétních pohybových činností na tělesnou zdatnost, duševní a sociální pohodu. Pohybové vzdělávání postupuje od spontánní pohybové činnosti žáků k činnosti řízené a výběrové, jejímž smyslem je schopnost samostatně ohodnotit úroveň své zdatnosti a řadit do denního režimu pohybové činnosti pro uspokojování vlastních pohybových potřeb i zájmů, pro optimální rozvoj zdatnosti a výkonnosti, pro regeneraci sil a kompenzaci různého zatížení, pro podporu zdraví a ochranu života. Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je v základním vzdělávání žákův prožitek z pohybu a z komunikace při pohybu, dobře zvládnutá dovednost pak zpětně kvalitu jeho prožitku umocňuje. V tělesné výchově je velmi důležité motivační hodnocení žáků, které vychází ze somatotypu žáka a je postaveno na posuzování osobních výkonů každého jednotlivce a jejich zlepšování – bez paušálního porovnávání žáků podle výkonových norem (tabulky, grafy aj.), které neberou v úvahu růstové a genetické předpoklady a aktuální zdravotní stav žáků.

Charakteristické pro pohybové vzdělávání je rozpoznávání a rozvíjení pohybového nadání, které předpokládá diferenciaci činností i hodnocení výkonů žáků. Neméně důležité je odhalování zdravotních oslabení žáků a jejich korekce v běžných i specifických formách pohybového učení – v povinné tělesné výchově, případně ve zdravotní tělesné výchově. Proto se nedílnou součástí tělesné výchovy stávají korektivní a speciální vyrovnávací cvičení, která jsou podle potřeby preventivně využívána v hodinách tělesné výchovy pro všechny žáky nebo jsou zadávána žákům se zdravotním oslabením místo činností, které jsou kontraindikací jejich oslabení.

Školám se současně doporučuje vyrovnávat pohybový deficit žáků III. (příp. II.) zdravotní skupiny a jejich potřebu korektivních cvičení zařazováním povinného či volitelného předmětu, jehož obsah vychází z tematického okruhu Zdravotní tělesná výchova (jako adekvátní náhradu povinné tělesné výchovy nebo jako rozšíření pohybové nabídky). Tato nabídka vychází ze situace v moderní společnosti, která v mnohém život usnadňuje, ale paradoxně tím vyvolává

už v dětském věku četná zdravotní oslabení, která je nutné napravovat a korigovat (z nedostatku intenzivního a vhodně zaměřeného pohybu, z dlouhodobého setrvávání ve statických polohách, z nadměrného příjmu potravy v nevhodné skladbě, z nekvalitního ovzduší, z četných stresových situací, nepříznivých sociálních vztahů atd.). Základní vzdělávání tak reaguje na poznatky lékařů, že zdravotních oslabení v celé populaci přibývá a zdravotně oslabené dítě potřebuje větší množství spontánních i cíleně zaměřených pohybových aktivit než dítě zdravé. Účast ve zdravotní tělesné výchově vede žáky k poznání charakteru jejich zdravotního oslabení i míry a rozsahu omezení některých činností. Současně předkládá konkrétní způsoby ovlivňování zdravotních oslabení (speciální cvičení, všestranně zaměřené pohybové činnosti, relaxační techniky, plavání atd.) a jejich zařazování do denního režimu žáků.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků tím, že vede žáky k:

- poznávání zdraví jako důležité hodnoty v kontextu dalších životních hodnot
- pochopení zdraví jako vyváženého stavu tělesné, duševní i sociální pohody a k vnímání radostných prožitků z činností podpořených pohybem, příjemným prostředím a atmosférou příznivých vztahů
- poznávání člověka jako jedince závislého v jednotlivých etapách života na způsobu vlastního jednání a rozhodování, na úrovni mezilidských vztahů i na kvalitě prostředí
- získávání základní orientace v názorech na to, co je zdravé a co může zdraví prospět, i na to, co zdraví ohrožuje a poškozuje
- využívání osvojených preventivních postupů pro ovlivňování zdraví v denním režimu, k upevňování způsobů rozhodování a jednání v souladu s aktivní podporou zdraví v každé životní situaci i k poznávání a využívání míst souvisejících s preventivní ochranou zdraví
- propojování činností a jednání souvisejících se zdravím a zdravými mezilidskými vztahy se základními etickými a morálními postoji, s volným úsilím atd.
- chápání zdatnosti, dobrého fyzického vzhledu i duševní pohody jako významného předpokladu výběru profesní dráhy, partnerů, společenských činností atd.
- ochraně zdraví a životů při každodenních rizikových situacích i mimořádných událostech a k využívání osvojených postupů spojených s řešením jednotlivých mimořádných událostí

- aktivnímu zapojování do činností podporujících zdraví a do propagace zdravotně prospěšných činností ve škole i v obci

Obor – předmět VÝCHOVA KE ZDRAVÍ

Charakteristika předmětu:

Žáci se v hodinách učí aktivně chránit a rozvíjet své fyzické, duševní a sociální zdraví. Žáci si formují pozitivní vztah ke svému zdraví. Zároveň si utváří pozitivní mezilidské vztahy. Výuka vede žáky k odpovědnému chování.

Výuka tohoto předmětu je do značné míry přizpůsobována potřebám konkrétních žáků a je zde vymezen dostatečný prostor na případné dotazy k tématu. Často je využíváno výukových programů, besed s odborníky a skupinové práce.

Obor – předmět TĚLESNÁ VÝCHOVA

Charakteristika předmětu:

Předmět tělesná výchova se vyučuje jako samostatný předmět. Při tělesné výchově žáci nacházejí prostor k osvojování nových pohybových dovedností, využívání různého sportovního náčiní a náradí, k seznámení s návody pro pohybovou prevenci či korekci jednostranného zatížení, stejně jako pro zdravý rozvoj tělesné zdatnosti a výkonnosti. Učí se uplatňovat osvojené pohybové dovednosti v různém prostředí a s různými účinky, zvykají si na různé sociální role, které vyžadují spolupráci, tvořivost, překonávání zábran, objektivnost, rychlé rozhodování, organizační schopnosti i nutnou míru odpovědnosti za zdraví své i svých spolužáků.

Hlavně však tělesná výchova umožňuje žákům poznat vlastní pohybové možnosti a přednosti i zdravotní a pohybové omezení, rozumět jim, respektovat je u sebe i jiných a aktivně je využívat nebo cíleně je ovlivňovat.

Tematické celky vyžadují zvláštní materiální, prostorové nebo klimatické podmínky. Z tohoto důvodu probíhá výuka v tělocvičně, v hale, na hřišti, v bazénu, ledové ploše a na horách.

Výuka do 5. ročníku probíhá koedukovaně, od 6. ročníku odděleně.

Žáci se zúčastňují různých sportovních soutěží.

Škola nabízí výuku plavání, lyžařské kurzy a v odpoledních hodinách sportovní kroužky.

Vzdělávací oblast

9.9. ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Charakteristika vzdělávací oblasti:

Oblast člověk a svět práce postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků.

Koncepce vzdělávací oblasti člověk a svět práce vychází z konkrétních životních situací, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech.

Vzdělávací oblast člověk a svět práce se cíleně zaměřuje na praktické pracovní dovednosti a návyky a doplňuje celé základní vzdělání o důležitou složku nezbytnou pro uplatnění člověka v dalším životě a ve společnosti. Tím se odlišuje od ostatních vzdělávacích oblastí a je jejich určitou protiváhou. Je založena na tvůrčí myšlenkové spoluúčasti žáků.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru člověk a svět práce je rozdělen na 1. stupni na čtyři tematické okruhy: Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce, Příprava pokrmů, které jsou pro školu povinné. Na 2. stupni je rozdělen na osm tematických okruhů: Práce s technickými materiály, Design a konstruování, Pěstitelské práce a chovatelství, Provoz a údržba domácnosti, Příprava pokrmů, Práce s laboratorní technikou, Využití digitálních technologií, Svět práce. Tematické okruhy na 2. stupni tvoří nabídku, z níž tematický okruh Svět práce je povinný, a z ostatních školy vybírají podle svých podmínek a pedagogických záměrů minimálně jeden další okruh. Vybrané tematické okruhy je nutné realizovat v plném rozsahu.

Tematický okruh Svět práce je povinný pro všechny žáky v plném rozsahu a vzhledem k jeho zaměření na výběr budoucího povolání.

Vzdělávací obsah je realizován na 1. i 2. stupni vzdělávání a je určen všem žákům (tedy chlapcům i dívkám bez rozdílu). Žáci se učí pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost

samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci. V závislosti na věku žáků se postupně buduje systém, který žákům poskytuje důležité informace ze sféry výkonu práce a pomáhá jim při odpovědném rozhodování o dalším profesním zaměření. Proto je vhodné zařazovat do vzdělávání žáků co největší počet tematických okruhů.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti:

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků tím, že vede žáky k:

- pozitivnímu vztahu k práci a k odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce
- osvojení základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí, k organizaci a plánování práce a k používání vhodných nástrojů, nářadí a pomůcek při práci i v běžném životě
- vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů, k uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při pracovní činnosti a k vynakládání úsilí na dosažení kvalitního výsledku
- poznání, že technika jako významná součást lidské kultury je vždy úzce spojena s pracovní činností člověka
- autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k novému postoji a hodnotám ve vztahu k práci člověka, technice a životnímu prostředí
- chápání práce a pracovní činnosti jako příležitosti k seberealizaci, sebeaktualizaci a k rozvíjení podnikatelského myšlení
- orientaci v různých oborech lidské činnosti, formách fyzické a duševní práce a osvojení potřebných poznatků a dovedností významných pro možnost uplatnění, pro volbu vlastního profesního zaměření a pro další životní a profesní orientaci

Obor – předmět ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Charakteristika předmětu:

Tento obor postihuje široké spektrum pracovních činností a technologií, vede žáky k získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti a přispívá k vytváření životní a profesní orientace žáků.

Cíleně se zaměřuje na praktické pracovní dovednosti a návyky. Žáci se učí rozeznávat a pracovat s různými materiály. Měli by tak získat přehled o různých pracovních postupech, ale asi nejdůležitější je vytváření postojů – kladného vztahu k práci a úctu ke všem druhům práce.

Velmi důležité je dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, používání ochranných pomůcek, uspořádání a úklid pracovního místa a vhodné uložení a ošetření nástrojů.

Vzdělávací oblast

10. DOPLŇUJÍCÍ VZDĚLÁVACÍ OBORY

Charakteristika vzdělávací oblasti:

Obor – předmět ETICKÁ A OSOBNOSTNÍ VÝCHOVA

Charakteristika předmětu:

Obsah doplňujícího vzdělávacího oboru tvoří následující témata:

1. Mezilidské vztahy a komunikace.
2. Důstojnost lidské osoby. Pozitivní hodnocení sebe.
3. Pozitivní hodnocení druhých.
4. Kreativita a iniciativa. Řešení problémů a úkolů. Přijetí vlastního a společného rozhodnutí.
5. Komunikace citů.
6. Interpersonální a sociální empatie.
7. Asertivita. Zvládnutí agresivity a soutěživosti. Sebeovládání. Řešení konfliktů.
8. Reálné a zobrazené vzory.
9. Prosociální chování v osobních vztazích. Pomoc, darování, dělení se, spolupráce, přátelství.
10. Prosociální chování ve veřejném životě. Solidarita a sociální problémy.

Na deset základních témat navazuje šest aplikačních témat, mezi která patří:

- Etické hodnoty
- Sexuální zdraví
- Rodinný život

- Duchovní rozměr člověka
- Ekonomické hodnoty
- Ochrana přírody a životního prostředí
- Hledání pravdy a dobra jako součást přirozenosti člověka

Vzdělávací obor umožňuje zároveň rozvíjet čtenářskou gramotnost – porozumění textům, posouzení spolehlivosti a platnosti informací a jejich využití v životě

Etická výchova vytváří celou řadu mezipředmětových vztahů. Ve vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace ve vzdělávacím oboru Český jazyk a literatura navazuje etická výchova na učivo naslouchání, mluvený projev, písemný projev a tvořivé činnosti s literárním textem a ve vzdělávacím oboru Cizí jazyk na učivo pravidla komunikace v běžných každodenních situacích. Ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět navazuje na učivo domov, škola, rodina, soužití lidí, chování lidí, základní globální problémy, ohleduplné chování k přírodě, ochrana přírody, partnerství, rodičovství a základy sexuální výchovy. Ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství navazuje na učivo naše škola, obec, region, kraj, lidská setkání, vztahy mezi lidmi, zásady lidského soužití, podobnost a odlišnost lidí, osobní rozvoj, vnitřní svět člověka a lidská práva. Ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda ve vzdělávacím oboru Přírodopis navazuje na učivo životní styl a ochrana přírody a životního prostředí. Ve vzdělávací oblasti Člověk a kultura ve vzdělávacím oboru Výtvarná výchova navazuje na učivo prostředky pro vyjádření emocí, pocitů, nálad, fantazie, představ a osobních zkušeností a ověřování komunikačních účinků. Ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví ve vzdělávacím oboru Výchova ke zdraví navazuje na učivo vztahy mezi lidmi a formy soužití, změny v životě člověka a jejich reflexe, zdravý způsob života a péče o zdraví, rizika ohrožující zdraví a jejich prevence a osobnostní a sociální rozvoj. V doplňujícím vzdělávacím oboru Dramatická výchova navazuje na učivo základní předpoklady dramatického jednání a proces dramatické a inscenační tvorby. Z průřezových témat navazuje především na vzdělávací obsah osobnostní a sociální výchovy, multikulturní výchovy, environmentální výchovy a mediální výchovy.

Etická výchova žáka především vede: k navázání a udržování uspokojivých vztahů, k vytvoření si pravdivé představy o sobě samém, k tvořivému řešení každodenních problémů, k formulaci svých názorů a postojů na základě vlastního úsudku s využitím poznatků z diskuze s druhými, ke kritickému vnímání vlivu vzorů při vytváření vlastního světového názoru, k pochopení základních environmentálních a ekologických problémů a souvislostí moderního světa.

Doplňující vzdělávací obor etická výchova u žáka rozvíjí: sociální dovednosti, které jsou zaměřeny nejen na vlastní prospěch, ale také na prospěch jiných lidí a celé společnosti, na samostatné pozorování s následným kritickým posouzením a vyvozením závěrů pro praktický život, samostatnost při hledání vhodných způsobů řešení problémů, správné způsoby komunikace, respekt k hodnotám, názorům a přesvědčení jiných lidí, schopnost vcítit se do situací ostatních lidí, pozitivní představu o sobě samém a schopnost účinné spolupráce.

Hlavním důvodem pro zařazení etické výchovy do RVP ZV je skutečnost, že v naší školské soustavě chybí předmět, který by systematicky rozvíjel mravní stránku osobnosti žáků. Důležitost a aktuálnost tohoto kroku podporují i zkušenosti z většiny zemí OECD, ve kterých je předmět s podobným obsahem do vzdělávacího systému zařazen.

Vzdělávání je založeno na zásadách svobodného šíření poznatků, které vyplývají z výsledků soudobého stavu poznání světa a jsou v souladu s obecnými cíli vzdělávání (§ 2, odst. 1, písm. e) školského zákona).

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Průřezová témata reprezentují okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání. Jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot.

Pokrytí průřezových témat a jejich tematických okruhů je řešeno u všech vzdělávacích oblastí a je popsáno i v rámci zpracování učebních osnov pro dané předměty v přehledných tabulkách. Obsažená průřezová témata a jejich zkratky jsou:

- Osobnostní a sociální výchova (OSV)
- Výchova demokratického občana (VDO)
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (EGS)
- Multikulturní výchova (MKV)
- Environmentální výchova (EV)
- Mediální výchova (MEDV)

Průřezová témata jsou členěna na další tematické okruhy v souladu s RVP ZV a to:

Osobnostní a sociální výchova	Multikulturní výchova
Rozvoj schopností poznávání	Kulturní diference
Sebepoznávání a sebepojetí	Lidské vztahy
Seberegulace a sebeorganizace	Etnický původ
Psychohygiena	Multikulturalita
Kreativita	Princip sociálního smíru a solidarity
Poznávání lidí	Environmentální výchova
Mezilidské vztahy	Ekosystémy
Komunikace	Základní podmínky života
Kooperace, kompetice	Lidské aktivity a problémy životního prostředí
Řešení problémů a rozhodovací dovednosti	Vztah člověka k prostředí
Hodnoty, postoje, praktická etika	Mediální výchova
Výchova demokratického občana	Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
Občanská společnost a škola	Stavba mediálních sdělení
Občan, občanská společnost a stát	Vnímání autora mediálních sdělení
Formy participace občana v politickém životě	Fungování a vliv médií ve společnosti
Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování	Tvorba mediálního sdělení
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	Práce v realizačním týmu
Evropa a svět nás zajímá	
Objevujeme Evropu a svět	
Jsme Evropané	

OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ ROZVOJ:

Osobnostní rozvoj:

- **Rozvoj schopností poznávání** – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium
- **Sebepoznání a sebepojetí** – já jako zdroj informací o sobě; druhí jako zdroj informací o mně; moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty); co o sobě vím a co ne;

jak se promítá mé já v mém chování; můj vztah k sobě samému; moje učení; moje vztahy k druhým lidem; zdravé a vyrovnané sebepojetí

- **Seberegulace a sebeorganizace** – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle; organizace vlastního času, plánování učení a studia; stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení
- **Psychohygienu** – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích; dobrá organizace času; dovednosti zvládnutí stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění-relaxace, efektivní komunikace atd.); hledání pomoci při potížích
- **Kreativita** – cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti "dotahovat" nápady do reality), tvořivost v mezilidských vztazích

Sociální rozvoj:

- **Poznávání lidí** – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě; rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech; chyby při poznávání lidí
- **Mezilidské vztahy** – péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc; lidská práva jako regulativ vztahů; vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny)
- **Komunikace** – řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků; cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání; dovednosti pro verbální i neverbální sdělování (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování); specifické komunikační dovednosti (monologické formy – vstup do tématu „rétorika“); dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů); komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.); efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace; pravda, lež a předstírání v komunikaci
- **Kooperace a kompetice** – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.); rozvoj

sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny); rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládnání situací soutěže, konkurence

Morální rozvoj:

- **Řešení problémů a rozhodovací dovednosti** – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí problémy v mezilidských vztazích, zvládnání učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci
- **Hodnoty, postoje, praktická etika** – analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí; vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.; pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává protislužbu); dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne

VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA:

Tematické okruhy průřezového tématu jsou zaměřeny na utváření a rozvíjení demokratických vědomostí, dovedností a postojů potřebných pro aktivní účast žáků – budoucích dospělých občanů – v životě demokratické společnosti. Při jejich realizaci je užitečné vycházet z reálných životních situací a doporučené obsahy tematických okruhů co nejvíce vztahovat k životní zkušenosti žáků.

- **Občanská společnost a škola** – škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole; způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy – žákovských rad či parlamentů); formy participace žáků na životě místní komunity; spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci
- **Občan, občanská společnost a stát** – občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost); principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)

- **Formy participace občanů v politickém životě** – volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby); obec jako základní jednotka samosprávy státu; společenské organizace a hnutí
- **Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování** – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti.

VÝCHOVA K MYŠLENÍ V EVROPSKÝCH A GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH

Tematické okruhy průřezového tématu podněcují zájem žáků o Evropu a svět a zprostředkovávají jim poznání Evropy a světa jako uspořádaného prostředí, měnícího se v čase, v němž se lidé setkávají, společně řeší problémy a utvářejí svůj život. Prostřednictvím tematických okruhů si žáci zpřesňují obraz Evropy, uvědomují si souvislosti řešení běžných situací občana s globálními problémy a možnosti utváření své vlastní životní perspektivy v evropském a globálním prostoru.

- **Evropa a svět nás zajímá** – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; naši sousedé v Evropě; život dětí v jiných zemích; lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy
- **Objevujeme Evropu a svět** – naše vlast a Evropa; evropské krajiny; Evropa a svět; mezinárodní setkávání; státní a evropské symboly; Den Evropy; život Evropanů a styl života v evropských rodinách; životní styl a vzdělávání mladých Evropanů
- **Jsme Evropané** – kořeny a zdroje evropské civilizace; klíčové mezníky evropské historie; evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování; čtyři svobody a jejich dopad na život jedince; co Evropu spojuje a co ji rozděluje; mezinárodní organizace a jejich příspěvek k řešení problémů dětí a mládeže.

MULTIKULTURNÍ VÝCHOVA

Tematické okruhy Multikulturní výchovy vycházejí z aktuální situace ve škole, reflektují aktuální dění v místě školy, současnou situaci ve společnosti. Výběr a realizace daného tematického okruhu, popř. tématu mohou být významně ovlivněny vzájemnou dohodou učitelů, dohodou učitelů a žáků, učitelů a zákonných zástupců apod.

- **Kulturní diference** – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti; člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika; poznávání vlastního kulturního zakotvení; respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy); základní problémy sociokulturních rozdílů v České republice a v Evropě
- **Lidské vztahy** – právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost; vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti); předsudky a vžitě stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace); důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích; uplatňování principu slušného chování (základní morální normy); význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti; tolerance, empatie, schopnost umět se vžít do role druhého; lidská solidarita, osobní příspěvní k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy
- **Etnický původ** – rovnocennost všech etnických skupin a kultur; odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost; postavení národnostních menšin; základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti; různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa; projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznávání a důvody vzniku
- **Multikulturalita** – multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti; multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování; specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost; naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem; význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání
- **Princip sociálního smíru a solidarity** – odpovědnost a příspěvní každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám; nekonfliktní život v multikulturní společnosti; aktivní spolupodílení se podle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin; otázka lidských práv, základní dokumenty.

ENVIROMENTÁLNÍ VÝCHOVA

Environmentální výchova je členěna do tematických okruhů, které umožňují celistvé pochopení problematiky vztahů člověka k životnímu prostředí, k uvědomění si základních podmínek života a odpovědnosti současné generace za život v budoucnosti.

- **Ekosystémy** – les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa); pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na polích, pole a jejich okolí); vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii); moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás); lidské sídlo – město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky); kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)
- **Základní podmínky života** – voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení); Ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás); půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině; ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů); ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úrovně, ohrožování a ochrana ve světě a u nás); Energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky); přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)
- **Lidské aktivity a problémy životního prostředí** – zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství; doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace); průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti); odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s

odpady, druhotné suroviny); ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek; právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti; ochrana přírody při masových sportovních akcích – zásady MOV); změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy); dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)

- **Vztah člověka k prostředí** – naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci - instituce, nevládní organizace, lidé); náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí); aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace); prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví); nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Mediální výchova na úrovni základního vzdělávání obsahuje základní poznatky a dovednosti týkající se médií a mediální komunikace. Tematické okruhy mediální výchovy se člení na tematické okruhy receptivních činností a tematické okruhy produktivních činností.

Tematické okruhy receptivních činností:

- **Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení** – pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě; rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných; hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů); hledání rozdílů mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením; chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel; identifikování základních orientačních prvků v textu
- **Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality** – různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkce; rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem; hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od stereotypů zobrazovaných médii jako reprezentace reality); vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení

potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje); identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá; identifikace zjednodušení mediovaných sdělení, opakované užívání prostředků (ve zpravodajství, reklamě i zábavě)

- **Stavba mediálních sdělení** – příklady pravidelností v uspořádání mediovaných sdělení, zejména ve zpravodajství (zpravodajství jako vyprávění, sestavování příspěvků podle kritérií); principy sestavování zpravodajství a jejich identifikace, pozitivní principy (význam a užitečnost), zezábavňující principy (negativita, blízkost, jednoduchost, přítomnost); příklady stavby a uspořádání zpráv (srovnávání titulních stran různých deníků) a dalších mediálních sdělení (například skladba a výběr sdělení v časopisech pro dospívající)
- **Vnímání autora mediálních sdělení** – identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení; výrazové prostředky a jejich uplatnění pro vyjádření či zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci; prvky signalizující explicitní či implicitní vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu
- **Fungování a vliv médií ve společnosti** – organizace a postavení médií ve společnosti; faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování; způsoby financování médií a jejich dopady; vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy; role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování; role médií v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam); vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti); role médií v politických změnách

Tematické okruhy produktivních činností:

- **Tvorba mediálního sdělení** – uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení; tvorba mediálního sdělení pro školní časopis, rozhlas, televizi či internetové médium; technologické možnosti a jejich omezení
- **Práce v realizačním týmu** – redakce školního časopisu, rozhlasu, televize či internetového média; utváření týmu, význam různých věkových a sociálních skupin pro obohacení týmu, komunikace a spolupráce v týmu; stanovení si cíle, časového harmonogramu a delegování úkolů a zodpovědnosti; faktory ovlivňující práci v týmu; pravidelnost mediální produkce